GÂNDIREA

Serie nouă Anul IX Nr. 1-3/2000

Fondatori : CEZAR PETRESCU şi NICHIFOR CRAINIC
Director onorific : † PAN. M. VIZIRESCU

P A N. M. V I Z I R E S C U

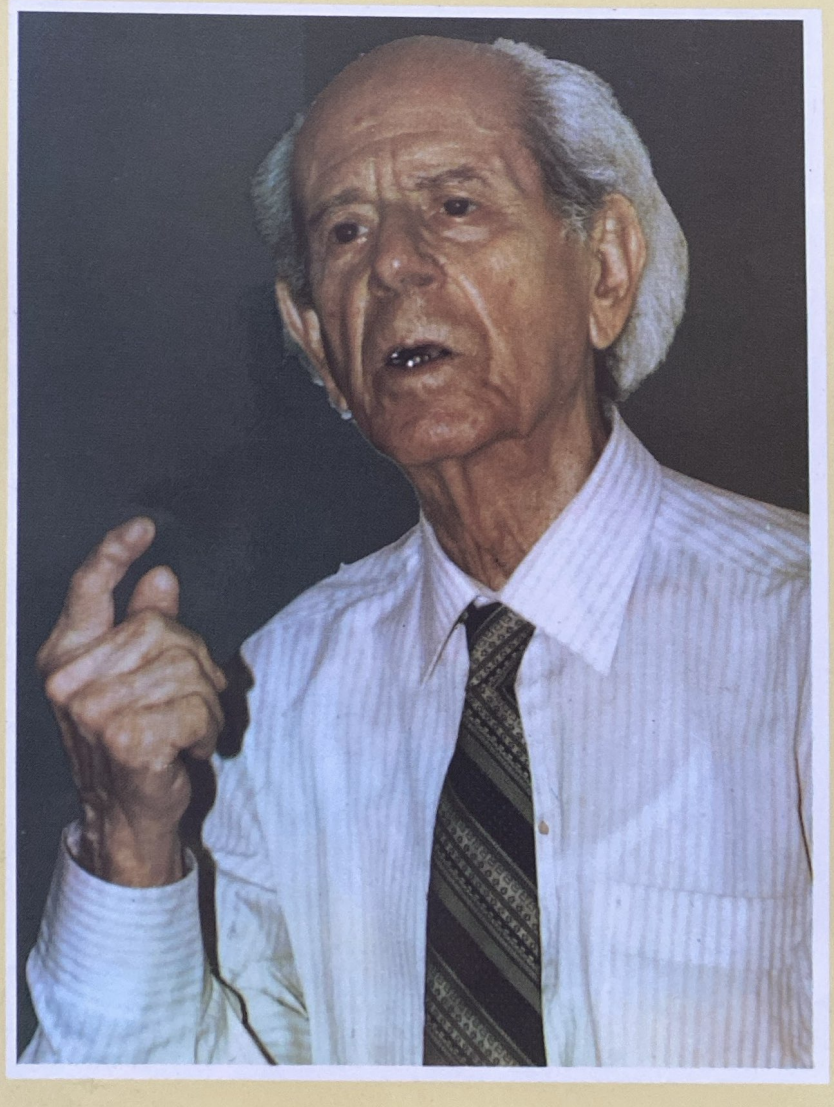

Profesorul Pan. M. Vizirescu, 1903 - † 2000

PRUNC VENIT DIN CER

DE
PAN. M. VIZIRESCU

Magi din alte zări
Au pornit cărări,
C-au văzut o stea
Nouă ce vestea
Prunc venit din Cer
Lerui, Doamne-Ler !

Către Bethlehem,
Dezlegând blestem
Magii cum mergeau,
Drumuri noi urzeau
Peste vămi de ger,
Lerui, Doamne-Ler !

Magii erau trei
Purtători de chei
Şi ştiau desface
Tainice capace,
Grele uşi de fier
Lerui, Doamne-Ler !

Fost-au frunţi smerite
În staul de vite,
Greu de luat în seamă.
Fost-au Prunc şi Mamă
În sărac ungher,
Lerui, Doamne-Ler !

Cu fâşiu de rază
Maica-L priveghează -
Şi-mi resfiră voci
De prin prooroci
Un Iosif dulgher
Lerui, Doamne-Ler !

Magii prea-nvăţaţi
Şi-ndelung umblaţi,
Mai mult printre stele
Decât prin vâlcele,
Aveau gând năier,
Lerui, Doamne-Ler !

Pruncul d-au văzut,
L-au şi cunoscut
Şi se minunau
Parcă se năşteau
Într-un nou mister,
Lerui, Doamne-Ler !

Mare bucurie
Colinda-n vecie !
Steaua şi cuvântul
Văruiau pământul
Ca să-l mute-n Cer,
Lerui, Doamne-Ler !

Prinos de lumină şi har, Ed. Agora, Iaşi, 1995 pp. 162-164.

PREAMĂRITA MARIE

DE
PAN. M. VIZIRESCU

Adie-n preajmă busuioc şi smirnă
Din împlinirea cerului vestire.
Căzută-n glod, spurcata omenire
Nu Ţi-a primit buchetul de lumină.

Era un staul încălzit de vite
Cuminţi şi bune, cu priviri de nalbă,
Când, din vecie, noaptea cea mai albă
S-a revărsat spre frunţile smerite.

Arhanghelii îşi auriră spada
În blânda stea ce altoia pământul
Şi se-ntrupa din gângureli Cuvântul
În scutecele albe ca zăpada.

Pe-un snop de raze-n ieslea cu plăvanii,
Cum n-a fost prunc şi pururi n-o să fie,
Fecioară Maică, Te-au slăvit, Marie,
Cum Te slăvesc în casa lor ţăranii.

Prinos de lumină şi har, Ed.
Agora, Iaşi, 1995 p. 166.

ÎN PRAGUL CELUI DE-AL TREILEA MILENIU

DE

PAN. M. VIZIRESCU

"Vreme trece, vreme vine" !

Această formulare, în aparenţă banală, aparţine, cum se ştie, lui Eminescu, dar ea este de o importanţă extraordinară prin consemnarea unui fenomen fundamental în existenţa universală.

Vremea curge ca un fluviu, reîmprospătându-se mereu, dar cu aspectul neschimbat.

"Când valuri află un mormânt,
Răsar în urmă valuri".

Tot Eminescu.

Aceasta este curgerea neîntreruptă a generaţiilor, în acelaşi mod al neîntreruperii şi, cu toate astea, mereu schimbător.

Unii filosofi consideră că timpul nu există decât ca un fenomen subiectiv, realitatea o constituie numai veşnicia, care ar sta pe loc. Sub ochii noştri însă timpul îl adevereşte, însăşi prezenţa soarelui care întreţine viaţa prin mişcarea lui ritmică de la zi la noapte, la anotimpuri, succesiunea anilor, în aceeaşi ritmică desfăşurare. Această realitate o confirmă însuşi mersul crescând biologic spre veşnicie, bine programat în prezenţa timpului.

Omenirea trece odată cu clipa căreia i se subsumează într-o regulă de viaţă şi moarte neîntreruptă. Amintim ce plină de adevăr este rostirea groparului din *Hamlet* în afirmaţia lui că cel mai mare meşter este groparul fiindcă el construieşte locuinţă pentru veşnicie. Aceasta înseamnă că cimitirul reprezintă forma definitivă şi durabilă în timp a existenţei noastre. Reflecţia ni se stârneşte în preajma schimbării mileniului care peste scurt timp se sfârşeşte. Momentul, în conştiinţa noastră, echivalează, ca oricare sfârşit, cu ceva ce se duce şi altceva ce se aşteaptă. În mod obişnuit, când se schimbă anul, întotdeauna momentul îl petrecem cu o sărbătoare de bucurie, uneori în grupuri solidare, de cea mai veselă explozie în cântece şi mese bogate, dând aspectul unei adevărate renaşteri, în sensul că viaţa se ia de la început. Aspectul acesta este comun tuturor oamenilor, semnificând triumful vieţii, cu pasul spre veşnicie. Petrecerea mai simbolizează şi dispariţia anului, care se încheie şi, care, nu ştiu de ce, e fluierat şi bătut cu bicele după tradiţia ce se păstrează. Poate că ar merita o atitudine de respect şi deosebită cinstire, chiar dacă lasă amintirea unor întâmplări respectabile. Oricum ar fi fost, el formează un fragment din viaţa fiecăruia, trăit cu emoţiile, bucuriile sau necazurile lui dar, aşa cum a fost, ne aparţine şi individual şi întregii omeniri, în a cărei viaţă se numără.

Intrăm în al treilea mileniu, cu un trecut bogat în realizări, de înnoiri epocale, de afirmări glorioase, de lupte sângeroase, uneori foarte nedrepte, dar şi de nobile eforturi

culturale şi artistice destinate sufletului omenesc. Ele se văd în construcţii, în documente, în imensele biblioteci şi muzee, şi în tot ce constituie rezultatul înfăptuirilor omeneşti. Acesta e mileniul ce se sfârşeşte. Nu trebuie să uităm însă că spiritul religios şi-a avut dominaţia lui într-o păstrare necesară în aspiraţia spre bine a omului. Ideea de bine şi moralitate care stă la baza de înălţare a omului a fost concurată, cum bine se ştie, de ideea răului deloc absentă în manifestările omeneşti.

Intrăm în al treilea mileniu, fără să ştim ce ne va aduce. Au fost şi sunt previziuni destule. Dintr-un punct de vedere ar însemna încheierea unui ciclu de civilizaţie care şi-a atins apogeul. Născocirile omeneşti din ultima vreme sunt uluitoare şi imprevizibile. Cine-şi putea închipui că omul va ajunge să pună piciorul pe lună, că va petrece vreme îndelungată în spaţiul cosmic, şi face pregătiri să cucerească alte planete. Astfel de îndrăzneli sunt numeroase şi le avem cu toţii la îndemână, între altele, posibilitatea de a aduce în faţa simţurilor noastre imagini şi sunete prin Televiziune şi Radio, ca şi cum s-ar produce atunci. Distanţele dintre noi, aproape au dispărut şi putem înconjura pământul în timp relativ scurt, faţă de imensitatea spaţiului. Avem realizări binefăcătoare pentru condiţiile de viaţă ale omului dar, în şi mai mare măsură, uluitoare mecanisme pentru distrugerea vieţii planetare. Este un bilanţ absolut real la acest început de mileniu cu perspective de a nu se renunţa la nimic din ceea ce s-a cucerit până acum.

După noi, aceasta este perspectiva îngrijorătoare care ne dă de gândit.

S-a pus şi se pune problema dacă mileniul ce vine mai asigură existenţa planetară. Este suficient să amintim existenţa bombei atomice în continuă perfecţionare şi fabricare, ce se face pe întrecere între marile puteri. Folosirea ei, cum se ştie, este în funcţie de apăsarea pe un buton ce stă în puterea unui om. Ea a intrat şi în fabricarea altor popoare şi conform unui principiu care dăinuie de când lumea nu a rămas armă fabricată nefolosită. Neînţelegerile dintre oameni, spiritul de dominaţie şi ambiţiile diabolice sunt atât de prezente în manifestările ce le vedem, încât e greu să putem accepta că pericolul acesta nu este exclus. Mai mult, de la o vreme, atentatele se organizează tot mai spornic şi cu puteri nimicitoare, de grupuri sau indivizi cu scopuri de a schimba ceea ce nu le convine. În spiritul progresului ştiinţific, se va ajunge cu siguranţă ca arma atomică să fie folosită şi ca mijloc individual de atac, după concepţia şi natura criminală a celui ce are această formaţie.

Cred că aceste aspecte au condus pe Malraux la enunţarea sintetică a previziunii că veacul pe care îl începem "va fi creştin sau nu va fi deloc". Este taina ce trebuie reţinută în momentul când păşim peste pragul ce-l începem, cu un examen de conştiinţă asupra zestrei ce o avem acum şi asupra felului cum trebuie să înţelegem progresul ce ne aşteaptă. În concepţia noastră, siguranţa existenţei durabile nu ne-o poate da decât credinţa religioasă, învăţăturile atotbiruitoare ale lui Iisus. Omul nu poate sfida şi dispreţui divinitatea. Asta înseamnă temeiul raţiunii lui de a mai fi, fiindcă el este o creatură a Atotputernicului făcută cu scopul afirmării puterii Creatorului, nu prin negaţie, ci prin cultivarea ideii de bine şi de frumos, de tot ce dă putere de înălţare a omului. Credinţa e scara care ne conduce spre El, aşa cum demonstrează toţi marii iluminaţi ai omenirii. A ne pune de-a curmezişul învăţăturilor creştine în care iubirea semenului şi înlăturarea oricăror neînţelegeri sunt elemente de bază însemnează a ucide în noi singurul temei al existenţei. Morala, atât de dispreţuită astăzi, e o lege sacră opusă rătăcirilor omeneşti. Ea a stat în preocupările celor ce s-au gândit la păstrarea curăţeniei omului prin atâtea metode pedagogice, demne de toată admiraţia, dispărute astăzi. Morala constituie zestrea de căpetenie a întemeierii şi existenţei familiei sub aspectul legii divine. Ea este acum terfelită într-o adevărată mocirlă. Sunt ţări care justifică şi legiferează căsătoria între bărbaţi,

dând cea mai oribilă replică orânduirii divine a omului şi a fiinţei, în genere. Omul a căzut sub firea animalelor fiindcă aceste făpturi nu practică asemenea monstruozităţi care iau proporţii înspăimântătoare. În ţara marelui pedagog Pestalozzi s-a legiferat şi dreptul acestor blestemaţi de a înfia copii pentru a face prozeliţi din fiinţe nevinovate. Un filosof englez a afirmat că pudoarea este o prejudecată care trebuie înlăturată, cu privire la actul sexual. El este o necesitate fiziologică, precum mâncarea şi băutura, şi poate fi practicat în mod public, fără restricţie. Nu credem că Dumnezeu va îngădui asemenea căderi subumane şi de încălcare a orânduirii Sale. Veacul ne aşteaptă cu o sporire a folosirii drogurilor, ceea ce conduce iarăşi la degenerescenţa fiinţei umane. De asemenea ne aşteaptă cu o teribilă perfecţionare a loviturilor criminale cărora nu le mai pot opune rezistenţă nici cele mai sofisticate mijloace de apărare. Nu mai poţi fi sigur de nici un fel de încuietoare la uşa locuinţei tale. E nevoie de armate întregi de protecţie, fără ca numărul răufăcătorilor să scadă.

Gândiţi-vă că în antichitate mijlocul de asigurare împotriva eventualului atacator era un simplu zăvor la uşa casei. Astăzi, invenţiile omeneşti au creat mijloace de apărare pe măsura progresului şi, totuşi, insuficiente pentru iscusinţa răufăcătorului.

Trecând în alt domeniu, cel politic, există o supremaţie a unor mari puteri care, în numele democraţiei, exercită o dictatură asupra ţărilor mici cu impuneri legislative, având interese oculte. Comunismul a fost şi a rămas o doctrină pe cât de periculoasă prin practica ei barbară, tolerată de-a lungul unui veac, cu sute de milioane de victime, şi încă menţinut ca idee după aşa-zisa desfiinţare din punct de vedere politic. Se vede că a fost considerat ca o necesitate în evoluţia politică a lumii de către puterile răspunzătoare. Dispariţia lui se menţine sub altă formă în modul de organizare a popoarelor pe principiile internaţionalismului. Acest principiu este foarte avantajos pentru puterile dominante care îl aplică şi dirijează după interesele lor.

În ceea ce ne priveşte, noi, românii, în special, nu numai că nu avem de profitat dar, din punctul meu de vedere, suntem expuşi la măsuri ce ni se impun privitor chiar la fiinţa noastră naţională. Este vorba, în primul rând, de o fărâmiţare a puterii statale prin manevrarea minorităţilor. România este o ţară dovedită, de-a lungul istoriei, foarte ospitalieră şi tolerantă faţă de elementele străine. Ea este opera elementului de baştină, adică a celui românesc, aflat în majoritate covârşitoare. Sunt între noi străini cu bună înţelegere, cu aleasă fidelitate faţă de ţara care îi adăposteşte, fără nici o deosebire de elementul autohton. Sunt alţii care întreţin o atmosferă de duşmănie prin pretenţii provocatoare mergând până la subminarea existenţei noastre naţionale. Dacă se tolerează asemenea provocări, devin extrem de păgubitoare şi umilitoare pentru noi, în contextul istoric pe care îl trăim. S-a spus că până aci a fost secolul naţionalităţilor, iar de acum încolo începe cel al minorităţilor. Parcă această formulă este anume destinată României, pentru desfiinţarea unităţii noastre naţionale. Bucovina noastră a fost răpită tâlhăreşte, cu o populaţie etnic românească majoritară, şi acum a devenit minoritară prin metode de deznaţionalizare, astfel că nu sunt asemănătoare condiţiile ce le aplică fiecare stat populaţiilor conlocuitoare.

Existenţa noastră nu este cunoscută din punct de vedere istoric, al obârşiei daco-romane şi al teritoriului pe care îl avem de la însăşi naşterea noastră.

Ce poate să ştie domnul Clinton despre noi, despre trecutul nostru istoric, despre Ştefan cel Mare, bunăoară, care apăra porţile Europei contra invaziei otomane, în vremea când Columb abia descoperea America ? Cu toate astea, soarta noastră atârnă de hotărârile sale şi ale altor persoane de aceeaşi talie.

Dacă intrăm în mileniul următor cu această desconsiderare și preocuparea de a ni se aplica anumite măsuri atât de draconice, devine problematică existența noastră ca națiune. De curând, s-a spus că intrarea noastră în NATO se va face în anul 2005, cu tot sprijinul ce l-am dat în conflictul din Serbia. Sprijinul a fost recunoscut teoretic dar, practic, iată ce ni s-a făgăduit. E un semn al subaprecierii de care ne "bucurăm".

Noi avem o credință statornic religioasă menținută de-a lungul veacurilor, ca putere ocrotitoare și binefăcătoare. Cu această credință s-a afirmat forța noastră spirituală și rezistența împotriva tuturor vicisitudinilor. Prin intermediul puterilor din afară ni se impun drepturi de toleranță asupra invaziilor de secte așa-zise religioase. Ele nu sunt decât asociații de subminare a credinței noastre ortodoxe. Deci, drepturile noastre de apărare sunt interzise pentru a ocroti chiar în interior formații de centre distrugătoare ale credinței noastre. Unde vom ajunge în mileniul pe care îl începem ?

Conducerile noastre politice nu exprimă nici o încredere pentru o stabilitate sigură și bine orânduită. Avem elemente în toate domeniile, de o impresionantă performanță internațională, care obțin locuri de frunte în competiții mondiale, ceea ce îi determină să nu se mai întoarcă în țară unde îi așteaptă șomajul. Este o politică foarte periculoasă pentru viitorul nostru. Un distins prieten, bine orientat în cele mai vitale probleme ale lumii contemporane, îmi spunea, cu o argumentare solidă, că marile puteri intenționează ca România să aibă un primat agricol și redus industrial, ca să devină un client al puterilor respective. Astfel, din mai toate punctele de vedere, nu știm pe ce teren ne vom afla în mileniul următor. Mai adăugăm că educația noastră națională este inexistentă, iar ideea aproape intolerabilă. Alarmantă ni se pare și evoluția degradantă a artelor sub influența unor curente cu aspect de întoarcere la modalitățile primitive.

Nu mai insistăm asupra altor aspecte foarte vizibile pentru orice român de bunăcredință.

În încheierea acestor rânduri, în general, avem motive să privim cu îngrijorare puterea de afirmare și rezistență pentru vremurile ce ne așteaptă.

În ordinea divină a lucrurilor, precum avem suficiente dovezi, o menținere și încă un progres al pericolelor de astăzi nu mai poate dăinui. Suntem fiii acestui pământ în care ființa omenească a putut cunoaște și fericirea binelui prin milostenia lui Dumnezeu și fără o îndreptare în această recunoaștere alte binefaceri nu mai putem aștepta.

În anul acesta s-au produs niște fenomene răzvrătitoare în sânul naturii prin inundații torențiale, călduri caniculare, cutremure devastatoare și chiar alunecări de teren înspăimântătoare, cu mii și mii de victime și oameni rămași în afara condițiilor de viață. Dacă nu pot fi socotite ca semne prevestitoare de ceva apocaliptic, în mod sigur pot fi socotite ca probe distrugătoare în fața omului care nu poate să le înlăture.

Eminescu, a cărui minte cuprindea toate tainele Universului, spune:

"Avem clipa, avem raza care tot mai ține încă,
Cum s-or stinge, totul piere,
Totul cade-n întuneric,
Căci e vis al neființei Universul cel himeric."

Aceste infime mijloace prin care existăm sunt, de fapt, în mâna Atotputernicului Dumnezeu.

A nu reflecta în sensul acesta, gândindu-ne la trecerea în mileniul ce ne așteaptă, înseamnă că sfidăm cu prostească rațiune supremul adevăr.

TOATE DE LA DOMNUL

DE
PAN. M. VIZIRESCU

Toate de la Domnul le-avem cum se văd:
Pământul şi Cerul, al florii surâs,
Izvoare de raze cum altele nu-s,
Să nu ni le pierdem în groaznic prăpăd.

Toate de la Domnul prea bune le-avem:
Şi pâinea şi apa şi vinul şi straiul
Şi gândul în care ne bucură traiul,
Să nu ni le pierdem loviţi de blestem.

Toate de la Domnul le-avem cum s-au dat:
Pe tine şi eu, cum şi tu pe mine,
Iubirea şi pruncii cu ochi de rubine,
Să nu ni le pierdem în negrul păcat.

Toate de la Domnul sunt puse în noi:
Al inimii cântec şi dorul şi visul,
Şi cugetul ăsta şi mâna şi scrisul,
Să nu ni le pierdem prin gropi de noroi.

Şi moartea ! Şi dânsa îi tot de la Domnul...
Un dar ? O pedeapsă ? Nu-i minte s-o ştie.
Dar ruga se-nalţă în sfânta făclie:
Cu pace ne fie şi-n linişte somnul.

1968

Prinos de lumină şi har, Ed. Agora, Iaşi, 1995. pp. 51-52.

SPRE ŢARA DE PESTE VEAC

ULTIMUL DRUM AL PROFESORULUI PAN. M. VIZIRESCU

DE
CĂLIN SĂMĂRGHIŢAN

"Spre ţara lui Lerui-Ler
Nu e zbor nici drum de fier, -
Numai lamură de gând
Numai suflet tremurând
Şi vâslaş un înger."
(Nichifor Crainic)

"Ştim că, dacă acest cort, locuinţa noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veşnică, în ceruri. Căci de aceea şi suspinăm, în acest trup, dorind să ne îmbrăcăm cu locuinţa noastră cea din cer." (II Cor. 5, 1-2)

Aceste cuvinte ale Sfântului Apostol Pavel ne dezvăluie nouă oamenilor un mare adevăr. Şi anume că noi îmbrăcaţi în acest cort, adică în acest trup al nostru pământesc, dorim să ne îmbrăcăm încă din această viaţă cu ceva veşnic, cu ceva mai înalt, cu ceva mai mare. Dorim să ne îmbrăcăm încă din această viaţă, dar acest lucru nu se poate, este dincolo de puterea noastră pământească, dincolo de puterea noastră naturală, ca oameni. Trebuie să lăsăm deoparte acest cort pentru a ne îmbrăca cu altul mai strălucitor, despre care, ce minunat spune Sf. Ap. Pavel, prin aceste cuvinte din Epistola a doua către Corinteni: un cort care formează locuinţa noastră cea din ceruri.

Iată-ne astăzi lângă rămăşiţele pământeşti, lângă cortul acesta lăsat deoparte, al scriitorului, profesorului, directorului de revistă Pan. M. Vizirescu, care porneşte pe ultimul său drum pentru a se îmbrăca cu locuinţa sa din cer. Nu este puţin acest lucru, ne-a spus şi Sfântul Evanghelist Ioan din Evanghelia care s-a citit astăzi, să nu ne mirăm de aceasta, căci vine ceasul când toţi cei din morminte vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu.

Mult a suspinat şi mult a suferit în acest cort cel pe care astăzi îl prohodim, cel pe care astăzi îl însoţim pe ultimul drum pământesc. Dar un drum care, după roadele pe care robul lui Dumnezeu Pantelimon le-a arătat în această viaţă, putem spune cât de minunat se deschide înspre Împărăţia Cerurilor, Împărăţia de dincolo.

Este un moment cu care fiecare dintre noi se va întâlni. Este un moment în care fiecare dintre noi, o credem mai mult sau mai puţin, sau o credem sau nu, va trebui să dăm socoteală. Dumnezeu aşează în sufletul fiecăruia dintre noi un talant, câte un dar, mai mic sau mai mare, dar acest dar încolţeşte, creşte şi se dezvoltă din sufletul nostru.

Astăzi, în preajma acestei mari treceri a profesorului Pan., suntem aici ca nişte nevrednici urmaşi ai vredniciei sale. După cum ştim cu toţii, România în ultimii zeci de ani nu a avut o soartă prea fericită. Dar iată că înţelepciunea lui Dumnezeu, în profunda Sa iubire de oameni, a voit un lucru: acela de a lăsa pe cineva care să ia din valorile înaintaşilor şi să le transmită peste un "timp oprit", sunt cuvintele domnului profesor Pan. M. Vizirescu. Peste un "timp oprit", să ia nişte valori sufleteşti, naţionale, religioase, şi să le aducă generaţiilor care au urmat. Oricât de mult s-au străduit luptătorii împotriva lui Dumnezeu, pe acest pământ, să oprească cuvântul lui Dumnezeu şi iubirea de oameni şi de Dumnezeu, acest lucru nu a fost posibil. De ce ? Pentru că Dumnezeu lucrează în lume prin oameni, iar scriitorul Pan. M. Vizirescu este unul dintre aceşti oameni minunaţi prin care Dumnezeu a lucrat în chip desăvârşit.

Mulţi dintre noi cunoaştem viaţa robului lui Dumnezeu Pantelimon, cel care astăzi deschide uşile Împărăţiei Cerurilor, şi ştim cu toţii că nu i-a fost uşor, şi că din greu şi cu mult a suspinat în acest cort pământesc. Nu este uşor să stai ascuns, după cum însuşi spunea, într-un "exil de taină". Nu este uşor de îndurat gândul că de multe ori ţi se pare că nu mai este nici o speranţă, dar cu atât mai mult nădejdea în Dumnezeu, dragostea pentru Dumnezeu şi pentru oamenii care trebuiau luminaţi, l-au făcut să păstreze în el comori de suflet pentru a le împărtăşi mai târziu. De multe ori ne spunea, nouă, tinerilor din jurul lui, un cuvânt mare şi un cuvânt adânc: "mă duc, locul meu începe să fie dincolo, dar mă duc fericit, mulţumit, că Dumnezeu m-a învrednicit cu harul suferinţei". Cât de puţini oameni ajung la această înţelepciune a vieţii ! Să-şi dea seama că în suferinţă există un har al lui Dumnezeu. Este un cuvânt pe care l-am auzit din gura şi l-am văzut în viaţa celui pe care astăzi îl conducem în pragul Împărăţiei Cerurilor. Noi mai rămânem pentru un timp aici, poate pentru a ajunge şi noi la această înţelepciune a vieţii, că Dumnezeu ne dă un har al suferinţei.

Noi, aşadar, rămânem aici pentru încă un timp. Sufletul său nobil, însă, trece dincolo, întâlnindu-se cu marii săi contemporani, întâlnindu-se cu cei pe care i-a slujit, întâlnindu-se cu cei cărora le-a continuat munca, întâlnindu-se cu cei cărora le-a continuat harul şi darurile pe care Dumnezeu le-a aşezat în sufletele şi viaţa acelora. Fiecare dintre noi, toţi cei care vom trece dincolo, şi vom trece cu toţii, avem în sufletul nostru chipul lui Dumnezeu. Din sufletul, din viaţa, din chipul pământesc minunat al profesorului Pantelimon a răzbătut acest chip al lui Hristos peste decenii şi decenii.

Măsurăm viaţa ţării noastre româneşti în secole. Dar cât de minunat este când măsurăm şi viaţa unui om în secole. Aproape un veac de viaţă, un secol de viaţă. Dacă nu multor oameni le este dat acest alt har al lui Dumnezeu, de a trăi până la o vârstă patriarhală, este o vârstă de care s-au învrednicit marii patriarhi ai Vechiului Testament. Este o vârstă binecuvântată de Dumnezeu, cu atât mai mult cu cât a lucrat în roade. Cu atât mai mult cu cât se văd roadele.

Cât de frumos spune Mântuitorul nostru ce uşor poţi să cunoşti un om: pur şi simplu după faptele sale. Ca un pom; a dat roade bune, este un pom bun, a dat roade rele, este un pom rău. Astăzi, iată, cu smerenie, cu nevrednicie venim la căpătâiul unuia dintre marii oameni de cultură ai ţării. Şi nu numai de cultură, ci şi de credinţă, căci în vremea de astăzi, din păcate, cât de puţin se mai îmbină cultura cu credinţa, cât de departe găsim astăzi cultura de credinţa noastră strămoşească. Dar sunt, iată, oameni care lucrează pentru aceasta, pentru a aduce aceste două daruri împreună. Credinţa este un dar, a face cultură aici pe pământ este de asemenea un dar al lui Dumnezeu. Profesorul, scriitorul Pan. M. Vizirescu este cel care le-a îmbinat în chip desăvârşit şi le-a dus peste un veac.

Mari conducători ai ţărilor noastre româneşti, mari oameni de cultură ai ţărilor noastre româneşti au rămas în istoria noastră şi îi cinstim cum se cuvine. Astăzi, când în Împărăţia Cerurilor, cea unde nu se mai moare, unde nu mai este suspin, nici durere, când în Împărăţia Cerurilor intră un astfel de suflet, un om care a avut o astfel de viaţă plină de roade duhovniceşti, nu se poate decât ca bucuria noastră să fie mare. Este poate greu să înţelegem, cum, când cineva drag trece dincolo, când ne despărţim, cum să ne bucurăm ? Sfântul Ioan Gură de Aur spune un cuvânt mare într-una din omiliile sale: să nu-i plângem pe cei morţi. De ce ? Pentru că îi aşezăm în locul de cea mai mare siguranţă, pentru că îi aşezăm în locul de cea mai mare strălucire, pentru că îi aşezăm în preajma lui Hristos. Pentru că îi aşezăm în Împărăţia Cerurilor. Este greu şi de multe ori lacrimile curg din greu, dar bucuria noastră sufletească trebuie să răzbată. Este mesajul pe care Mântuitorul Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu l-a adus aici pe pământ: că Învierea este mai tare decât moartea. Că, de fapt moartea nici nu mai există. "Unde este boldul tău, moarte ?" se întreabă Sf. Ap. Pavel, ştiind, văzând strălucirea învierii lui Hristos care va fi cu siguranţă şi învierea noastră.

Este marea nădejde în care profesorul Pantelimon a adormit. Este marea nădejde a întâlnirii cu Hristos. Este marea nădejde a intrării în Împărăţia lui Dumnezeu. Dacă eşti, bineînţeles, pregătit din această viaţă. Trebuie să ai uneltele, trebuie să ai ochii, trebuie să ai inimă şi urechile cu care să-L vezi, să-L simţi, să-L auzi pe Dumnezeu încă din această viaţă ca să-L poţi vedea, auzi şi simţi şi dincolo, altfel intri în întuneric, altfel intri şi eşti singur şi nu mai vezi nimic. Există dragostea lui Dumnezeu care se revarsă, mila lui Dumnezeu care se revarsă. Din această viaţă trebuie să ne pregătim ochii, urechile, inimile cele duhovniceşti cu care să-L vedem şi cu care să intrăm în relaţie cu El.

Un mare scriitor francez, Antoine de Saint Exupéry, spunea într-una din minunatele sale cărţi, în *Citadela*, unde voia să dea imaginea oraşului ideal, a cetăţii ideale, spunea acolo că fiul regelui la catafalcul tatălui său, al regelui, a avut o mare intuiţie, că de fapt în pământ nu îngropa un cadavru, ci depozita un tezaur. Astăzi, aici, la picioarele României depozităm şi noi un tezaur pentru viitorime, pe profesorul Pantelimon M. Vizirescu pornit să se îmbrace cu locuinţa sa cea din cer.

Slatina, 30 ianuarie 2000.

DESPĂRŢIRE DE DOMNUL PAN. M. VIZIRESCU

DE
OVIDIU VUIA

Prin moartea d-lui Pan. M. Vizirescu, fără îndoială, cultura românească pierde una din marile valori ale contemporaneităţii noastre. Poet înzestrat şi scriitor de aceeaşi elevată dimensiune, a fost binecuvântat de Domnul cu harul celor aleşi de a ţine, în totală luciditate, pana în mâini, până în ultima clipă a vieţii, aşa cum au fost fericiţi un Sofocle, Ingres sau Verdi, creatori în această fază a existenţei a unor opere nemuritoare. Aici l-aş orândui şi pe onorabilul Pamfil Şeicaru, pentru care bătrâneţele au constituit un apogeu al vieţii sale de ziarist, mereu preocupat de viitorul istoric al neamului său.

Desigur, dl. Pan. M. Vizirescu a fost şi este ultimul demn reprezentant al *Gândirii* lui N. Crainic şi al curentului gândirist ortodox tradiţionalist, înconjurat de câţiva tineri merituoşi, în această calitate a pus bazele noii *Gândiri*, apărută după eliberarea ţării de sub jugul comunist. La aceasta, deşi a figurat ca director onorific, s-a distins printr-o superbă tinereţe spirituală, ca valoros şi constant colaborator.

După ce ani de zile a stat într-o detenţie impusă de barbaria comunistă, după 1989, dl. Pan. M. Vizirescu nu s-a putut considera un om cu adevărat liber, eu aş spune că şi-a continuat un veritabil exil interior, confruntat cu o societate străină de sfintele sale idealuri, nu rar manifestându-se prin diferitele sale articole, unele destul de polemice, adresate fie politicienilor, fie celor ce ne reprezintă cultura, fiind mai mult decât îngrijorat de starea lipsită de orice personalitate a României de astăzi.

Fără nici o abatere dl. Pan. M. Vizirescu se menţine în continuare legat de *Gândirea* lui N. Crainic şi de elevii săi, dintre aceştia cei mai mulţi şi-au găsit sfârşitul pe pământ străin ca şi exilaţi până la capăt, nu au făcut şi nu fac parte din ceea ce se defineşte azi, mult îndulcit şi cu tendinţă sub noţiunea generală şi nediferenţiată de diasporă. Personal dl. Pan. M.

Vizirescu a elogiat în *Gândirea* nouă pe Vintilă Horia şi chiar în ultimul număr 4-5/1999 a scris câteva rânduri memorabile despre omul de mare cultură şi scriitor N. I. Herescu.

În acest context ar fi cazul să amintesc faptul că prin poezia lui A. Cotruş, Al. Gregorian şi V. Posteucă, în exil se poate vorbi de existenţa unui adevărat neogândirism şi astfel doare că exegeţii din ţară şi astăzi, ca în era comunistă, îl definesc pe Aron Cotruş drept expresionist (I. D. Bălan, Al. Ruja), ascunzându-i lupta sfântă, purtată pe limba poeziei contra comunismului din ţară şi străinătate !!

În aceeaşi atmosferă a *Gândirii* şi gândirismului, care după Bazil Munteanu în *Istoria literaturii române moderne* (Paris 1933) a constituit epoca de aur a culturii româneşti dintre cele două războaie mondiale, i-aş mai aminti pe Al. Busuioceanu sau germanistul I. Sân-Giorgiu, înmormântat la Uedem, ţara lui Siegfried şi dintre ei nu poate lipsi, ca exilat din propria lui ţară, marele filosof Nae Ionescu. Cel mai bun elev al său, Mircea Eliade i-a cinstit memoria, publicându-i *Roza vânturilor*, colecţia sa de articole de ziar, dedicându-i şi un număr din revista *Ethos*, la care au colaborat denigratorii filosofului, datorită prezenţei celebrului istoric al religiilor, forţaţi să-i recunoască, măcar o dată în viaţă, reala valoare.

Aceşti mari patrioţi români şi valoroşi oameni de cultură, fiindcă n-au avut nici o legătură cu regimul comunist român, sunt şi astăzi pedepsiţi cu o nedreaptă uitare, în timp ce notorii colaboraţionişti ai vechiului regim, reîntorşi din "diasporă" sunt recunoscuţi astăzi în ţară, deşi de o valoare mai mult decât discutabilă, luându-se în socoteală obedienţa faţă de un regim comunist ai cărui nenumăraţi fii sunt şi azi la putere într-o ţară zisă democrată.

Desigur, printre intelectualii de elită citaţi mai sus îi aflăm domnului Pan. M. Vizirescu o strânsă înrudire spirituală şi alături de el, nu vom trece pe lângă Ovidiu Papadima, sfântă victimă a regimului comunist, mort şi el înainte cu câţiva ani, ca şi colaborator al *Gândirii* lui Nichifor Crainic şi a celei noi de după 1989.

Rămân memorabile rândurile d-lui Pan. M. Vizirescu, publicate întru apărarea marelui nostru poet naţional, într-un articol privind "Conspiraţia contra lui Eminescu", din *Gândirea* nouă nr. 1-3/1999: "Am avut imaginea unor bezmetici care luând în discuţie negativă pe Eminescu, parcă veniseră cu nişte cazmale să dărâme Ceahlăul".

În acelaşi timp, tot el îi dă o definiţie demnă de reţinut: "Pentru noi, Iluminatul este Eminescu, Poetul-Neam". Legătura cu M. Eminescu arătată ca împlinire a Fiinţei de întreaga mişcare a *Gândirii*, o exprimă pe limbajul păstorului mioritic, aşezat la izvorul originilor şi dl. Pan. M. Vizirescu, în ultimul număr al *Gândirii* noi prin poezia *Ţara veche*. În ea spune letopiseţul scris pe zăpada albă cu seva moaştelor de sub pământ că într-o zi Dumnezeu a coborât cu un cap de curcubeu şi'n Ţara noastră şi-a făcut ogradă. Grăieşte gândiristul, frate cu Ion Pillat, Nichifor Crainic şi Vasile Voiculescu, pentru aceştia în codrul transformat în Biserică, de multe ori Sfântul cel vechi de zile putea fi întâlnit împreună cu Sf. Petru, coborâţi din cer pe cărările pădurii carpatine; mulţi ţărani îşi aveau tacâmurile pregătite pe când cei doi vor bate la uşa lor ca să-i poftească la cină.

În respectivul periplu trebuie pomenit şi L. Blaga - în *Gândirea* i s-au publicat cele mai frumoase poezii - cu îngerească lui *Buna-Vestire*. Pe parcursul mai multor strofe ni se descrie modul cum Dumnezeu, pe graiul românesc îl miruie pe fiecare. "Şi spic de doină semănau din buză", apărându-l de balaurul ce ar fi vrut să-i rupă din moşie cu colţii săi.

Iată "aşa cum grăiesc bucoavnele de nalbă" şi ung cu mir văzduhul Ţării mele" (legendele auree ale neamului românesc) pe Dumnezeu l-a prins un dor de stele, de unde semnificaţiile ultimei strofe:

"A pus o cruce 'n casa lui pe vatră
Şi s'a 'nălţat pe scări crepusculare,
Că 'ntemeiase voievodat de piatră
Şi era domn acum Ştefan cel Mare !"

Deşi nu vorbeşte nici unde de Eminescu, în spirit şi spiritualitate poetul Pan. M. Vizirescu trăieşte întru Eminescu purtându-ne de la Bunul Dumnezeu la Ştefan cel Mare şi doina sa (de care A. Cotruş ne cere s'o rostim şi noaptea în vis) şi încă la multele articole dedicate măreţului Domn (căruia îi spunem astăzi şi cel Sfânt) cât despre Putna, ctitoria Domnului, Eminescu susţinea că este Ierusalimul poporului român.

Întreaga poezie ne duce la *Ţara veche*, în care se manifestă autohtonismul şi dragostea de neam, comună poetului Pan. M. Vizirescu şi lui Mihai Eminescu, numită de Nichifor Crainic *Ţara de dincolo de veac* întemeiată sofianic prin "transcendentul care coboară" (L. Blaga) în voevodatul de piatră al lui Ştefan cel Mare. Există o întrepătrundere între divin şi uman (M. Vulcănescu) atât de caracteristică fiinţării bisericilor moldave, în fruntea cărora stă minunatul Voroneţ, cu ortodoxa lui Judecată de apoi.

Ultimul număr al *Gândirii* noi (4-5/1999), prăznuind împlinirea vârstei de 96 de ani a d-lui Pan. M. Vizirescu, ea a fost la scurt răstimp urmată de plecarea venerabilului domn dintre cei vii, ceea ce ar putea fi interpretat ca un semn al Providenţei. Adică, pentru colaboratorii săi, mai ales cei mai tineri, va trebui să le rămână de neuitat trecerea sa printre ei şi, mai mult, să însemne o veşnică aniversare, să nu-i uităm lupta, după cum scria Călin Sămărghiţan "Preamărind pe Dumnezeu", împotriva ideologiei internaţionalist-democrată, militând pentru apărarea valorilor românismului nostru de fiecare zi, ameninţat de existenţa sa de o mână de intelectuali iconoclaşti "bezmetici".

Poate nu-l găsim niciunde atât de bine definit şi clar, cum o face chiar dânsul în ultimul său articol, esenţial în mesajul său cu titlul *Sacrul nostru legământ testamentar*, încheiat lapidar, dar în formă urieşească prin cuvintele: "Port în sufletul meu, ca şi dumneata iubite cititor, sacra lege testamentară de a nu îngădui nici un fel de târguială împotriva făpturii şi suveranităţii noastre naţionale".

Dumnezeu să-l primească printre drepţii din Împărăţia Lui pe robul său dl. Pantelimon M. Vizirescu cel ce-a reuşit să-şi învingă suferinţele drumului său pământesc prin dragoste de neam şi ţară, luminată tot timpul de iubirea cerească, ziditoare a sufletului său, floare involtă crescută în Grădina Maicii Domnului, o altă denumire a patriei sale, România !

30 ianuarie 2000

LA TRECEREA LA CELE VEŞNICE A LUI PAN. M. VIZIRESCU

DE
PAN IZVERNA

Ne obişnuisem cu gândul că Pan. Vizirescu va străbate iarnă după iarnă într-un mod miraculos şi eroic, neluând în seamă gerul şi hainele grele ale vârstei venerabile, până când va împlini un veac, şi că va trece mai departe în următorul, - mărturie vie a unui exemplar uman de excepţie, înzestrat cu puterea de a sfida Timpul.

Chiar dacă dorinţa noastră nu s-a împlinit, Dumnezeu ne-a arătat prin el tainica energie a omului pătruns şi sprijinit de Sfântul Duh. Nu trebuie să luăm aceasta uşor, ci, în aceste ore triste, e bine să apelăm la capacitatea noastră de meditaţie şi să ne afundăm în acea gândire aparte care leagă cele terestre de cele eterne. Să nu uităm nici o clipă că omul ales şi prietenul de care ne vom despărţi a dorit cu fervoare să fie mântuit şi a dus o viaţă care să merite această adâncă dorinţă. Aşa vom scăpa poate de amărăciunea şi dezolarea că am pierdut pentru totdeauna un om ales şi vom privi trecerea lui la cele veşnice cu ochi mai pătrunzători şi cu un gând consolator, aşa cum ne îndeamnă Sf. Ioan Damaschinul când spune: "Moarte, moarte, mai bine te-am numi noi pe tine viaţă !"

Pan. M. Vizirescu face parte din specia rară a celor care deşi iubesc viaţa, nu se tem de moarte. Enigma enormă a omenirii, himera cea neagră care nefericeşte inimile, nu-l preocupa prea mult. Spiritul său intrase demult în armonie, din prima tinereţe poate, cu căile şi lucrarea Domnului. Aceasta i-a uşurat lupta vieţii, i-a dăruit o dispoziţie solară, l-a ferit de întunecimi şi de prăpăstii. Nu înţelegea disperarea şi mi-a spus că nu a deznădăjduit niciodată. Totdeauna a crezut că o rugă ajunge la Domnul şi că speranţa în mai bine nu este nicidecum zadarnică. Avea într-un fel credinţa înţeleaptă a ţăranului român pe care dorea să o răspândească şi nicidecum să o abandoneze în favoarea vreunei pustiitoare filosofii, străină de spiritul neamului.

O flacără ardea în el. Şi din această flacără emana cuvântul. Cuvântul, nu cel de toată ziua, ci acela care izvora din Logos. Pasiunea adevărului îl domina şi îşi căutase în ea libertatea încă din tinereţe. Om al Cuvântului, scris şi vorbit, a avut virtutea izbăvitoare de a spune adevărul. De aceea, oricât ar fi riscat, el veştejea cu putere orice măsluire ori gândire strâmbă.

Să nu uităm că acest om ales a trăit epoci de lupte, de care veacul a fost plin, în care nu s-a socotit niciodată simplu spectator şi ar fi putut să-şi piardă în ele libertatea, mintea sau viaţa. Acum la ceasul mântuirii socotelilor existenţei sale putem spune că şi le-a câştigat cu asupra de măsură.

Un destin ingrat l-a încercat dureros, fără să-l doboare însă. Mari privaţiuni în tinereţe, fraţii prigoniţi şi bolnavi, teroarea istoriei, suspiciunea permanentă a cabalei şi pegrei comuniste nu l-au înfrânt.

Dimpotrivă !

Cine ar putea să rezume romanul fantastic al tinereţei sale entuziaste, plină de evenimente ce l-au îmbogăţit, încât nu le-a mai uitat până în anii ultimi, în cele mai mici detalii ? Dar cei care l-am cunoscut îndeaproape am putea uita vreodată fantastica lui luciditate în expunerea filmelor multe, dintr-o memorie uimitoare a faptelor pierdute-n timp pe care le învia pe rând ?

Dar romanul cel negru al claustrării ne-voite şi blestemate, pe durata unui sfert de secol aproape, departe de zumzetul vieţii, în obscuritatea unui pod, ultimul colţ din ţara sa supusă crimei şi terorii continui ? Să ne imaginăm acel pod întunecat unde trăia el, izgonit de timpul de iad prin care trecea ţara, şi din care făcuse un loc feeric, unde se mişcau liber gândurile lui, unde îşi meşterea versurile, eseurile, portretele literare, un roman rămas nepublicat până azi. Din podul acela, exilul său de taină, cum l-a numit, izgonea zilnic umbrele înfricoşătoare, alunga spaimele şi tremurul nesiguranţei oră de oră ca să facă loc armoniilor credinţei, puterii de a plăsmui, să facă vad gândirii libere, frazei ferme şi ample, care mai târziu, când i-a stat în putinţă, a indus, în minţile şi sufletele care l-au ascultat, adevărul.

Acel pod, care pe altul l-ar fi strivit pentru totdeauna, a făcut din el un iluminat. Din acel pod negru, dar fulgerat de lumini nevăzute a ieşit întărit în puterea spiritului, ca un Zamolxe din peştera-i subterană. Şi nefiind decât un om a aşteptat cu nădejde ora adevărului

Aşadar, pasiunea lui din tinereţe, flacăra, ardoarea de a vorbi, darurile lui înlănţuite s-au eliberat şi adevărul a ţâşnit încă odată cu energia convingerii, dintr-un spirit care n-a înţeles să-şi întineze nimbul. Ce departe suntem de oamenii tuturor compromisurilor, de reptilele istoriei, de batracienii râioşi ai tuturor arivismelor, de harpiile puturoase ale delaţiunii care au înnegrit viaţa neamului şi i-au alterat identitatea !! Oare mai putem măsura corect această distanţă ?...

Pan. M. Vizirescu n-a distilat vreodată adevărul său prin alambicurile minciunii, nu l-a încleiat în retortele turpitudinii cum fac atâţia semănători de falsuri culturale, de neghină otrăvită, de dileme istorice.

Aşa ne-a fost dat să aflăm, de la un supravieţuitor, ce gândise generaţia lui, sensul unor aspiraţii, ce a însemnat fantastica spirituală combustie a unei pleiade de aur. Toate acele lumini şi altele mai vechi, ce fulgeră şi azi în spaţiul culturii noastre erau şi ale lui şi nu s-ar fi despărţit de ele niciodată.

Cum ar fi putut Pan. M. Vizirescu să se despartă în spirit de Nicolae Iorga, de Octavian Goga, de Nichifor Crainic, de doctorul Paulescu, de Radu Gyr, de Mircea Eliade, de Constantin Noica, de Lucian Blaga, de Dan Botta, de D. Ciurezu, de Aron Cotruş, de N. I.

Herescu ? Şi desigur îl vedem unit pe vecie cu spiritele tuturor gândiriştilor, cu Al. Busuioceanu, cu Tudor Vianu, cu Cezar Petrescu, cu Gib. I. Mihăescu, cu doctorul Voiculescu, cu pictorul Demian, cu Bazil Munteanu, cu Ion Pillat, cu Ştefan Neniţescu, cu Gheorghe Vrabie, cu Victor Papilian, cu profesorul Stăniloae, cu D. Caracostea, cu George Gregorian, cu Ioan Coman, cu Emilian Vasilescu, cu Ovidiu Papadima, cu Dragoş Protopopescu, cu pictorul Şirato, cu italienistul Alexandru Marcu, cu Vasile Băncilă şi cu toţi ceilalţi colaboratori fervenţi care au făcut gloria celei mai cercetate şi preţuite publicaţii culturale a celui mai fericit timp al culturii. *GÂNDIREA* a fost pentru el ţinutul împlinirii.

Cărţile sale apărute după 1990, *Poeme, Sunet peste culmi, Prinos de lumină şi har, Călătorie de taină, Mi se oprise timpul, Liga oamenilor cinstiţi* şi *Coloane care cresc necontenit* - portrete literare, întregesc un profil literar al unui spirit complex care nu poate fi înţeles corect decât studiat în coordonate orale, religioase şi naţionaliste.

Pentru că, asemenea altora din generaţia sa, se poate spune şi despre el că "s-a mişcat între Dumnezeu şi neamul său".

Mă simt dator să amintesc adoraţia lui pentru Eminescu şi regretul că n-a scris o carte asupra superiorităţii lirismului său în raport de restul poeziei româneşti.

El va trăi de acum în memoria culturii în acelaşi mod în care a înţeles că cei iubiţi de el merită să trăiască şi să "crească necontenit". Adică prin puterea celei mai realiste evocări, luminându-i portretul pilduitor, studiindu-i aspiraţiile şi conturându-i chipul spiritual în lumina adevărului care desemnează totdeauna o nobilă conştiinţă morală.

Dumnezeu să-l odihnească în pace pe PAN. M. VIZIRESCU, luptătorul neînfrânt !

Fie-i amintirea eternă !

30 ianuarie 2000.

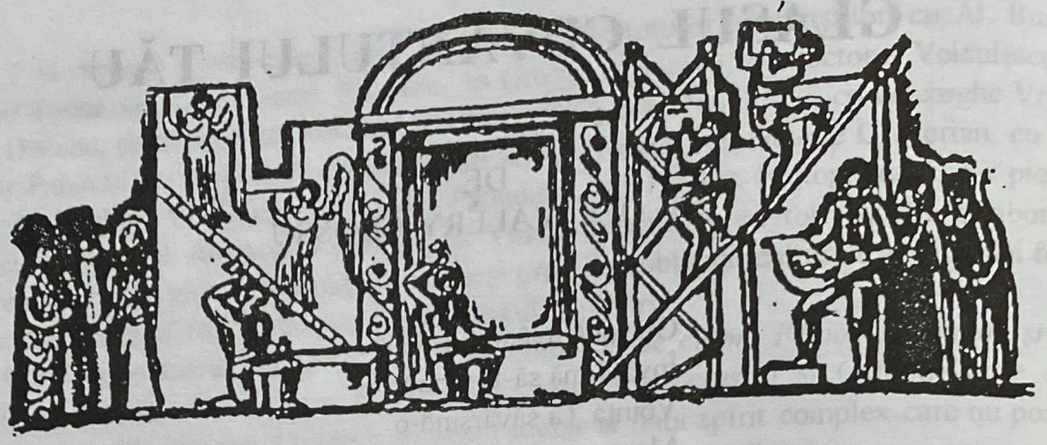

O ALTĂ PUTERE

PAN. M. VIZIRESCU

DE
MARILENA ROTARU

"Că Dumnezeu nu în mulţi, ci
în puţini îşi arată puterea"
Miron Costin

Era tot o zi de ianuarie, acum şaisprezece ani. Pe la vremea prânzului, am intrat prima oară în biserica din strada General Broşteanu, fostă Precupeţii Noi. Părintele Nicolae Cosma, nepot al lui Ion Creangă, oficia slujba unui parastas pentru Mihai Eminescu. Pe o masă, în faţa altarului, o colivă mare, câteva portrete ale poetului şi câteva cărţi. Corul ? O fragilă prezenţă feminină cu un glas de o nemaiîntâlnită fervoare: Mama Sica. Domni în vârstă, patru sau cinci, cu chipuri de o rară distincţie şi spiritualitate, au vorbit. Printre ei, Gheorghe Eminescu, nepotul poetului, Pan. M. Vizirescu şi doctorul Vasile Dima. Ascultam şi mi se părea că sunt martora unui miracol.

Deschisesem uşa unei biserici şi intrasem într-o altă Românie, în România despre care citisem şi despre care-mi vorbiseră bunicii, părinţii şi unii dintre profesorii mei. Tot ceea ce în realitatea acelor ani era cenzurat şi condamnat, acolo se rostea necenzurat, într-o deplină libertate. Publicistica lui Eminescu, revista *Gândirea*, Nichifor Crainic, Basarabia, Bucovina, Radu Gyr, Regele Mihai, mareşalul Antonescu, Aiud, Piteşti, erau subiectele dezbătute cel mai intens.

Discursul cel mai înflăcărat, care-ţi capta întreaga fiinţă făcându-te să-ţi descoperi noi şi tainice disponibilităţi de explorare a văzutului şi nevăzutului, era cel rostit de Pan. M. Vizirescu. "Trebuie să ne ţinem de băierile neamului nostru", mi-a spus atunci. "... să-i susţinem graniţele spirituale, credinţa, limba, istoria..."

Din acea zi de 15 ianuarie 1984 şi până în seara zilei de 20 ianuarie anul acesta, când am vorbit ultima oară la telefon cu domnul Pan. M. Vizirescu, am fost binecuvântată de Dumnezeu să trăiesc în lumina excepţionalului său spirit. Mai mult decât un scriitor şi un distins om de cultură, Pan. M. Vizirescu a fost un spirit. Nici o carte de istorie, nici o bibliotecă întreagă nu mi-au putut da bogăţia spirituală cu care m-am hrănit din tot ce emana din fiinţa domnului Pan. A fost o putere care transmitea şi dăruia putere.

A fost un naţionalist şi un creştin adevărat care ştia, ca şi Nichifor Crainic, că adevărata Românie naţionalistă şi creştină nu va fi decât aceea în care legile politice se vor confunda cu însăşi legea dumnezeiască a lui Iisus Hristos.

În martie 1995 s-a rejudecat procesul din 1946, în urma căruia Pan. M. Vizirescu fusese condamnat pe viaţă, împreună cu Nichifor Crainic, Radu Gyr, Pamfil Şeicaru şi alţi scriitori şi gazetari. La strigarea apelului din sala de judecată, Pan. M. Vizirescu a fost singurul supravieţuitor. Mi-a vorbit adesea în aceşti ani de "exilul său de taină"... Surâdea şi-i plăcea să spună că i s-a dat în schimb longevitatea. În august 1995 am realizat un film documentar în seria "MEMORIA EXILULUI ROMÂNESC" consacrat lui Pan. M. Vizirescu. L-am însoţit atunci la Slatina şi în împrejurimi, în locurile în care se ascunsese timp de 23 de ani de sentinţa ce-l condamnase în 1946 pe viaţă. "Mi se oprise timpul" era un vers şi apoi titlul unui volum inspirat de teribila încercare pe care o avusese de trecut. A revăzut atunci case şi oameni care-l protejaseră cu riscul propriei lor vieţi, cotloane nebănuite unde îşi ascunsese manuscrisele. În timpul filmării o emoţie ne-a răvăşit pe toţi. Într-un grajd în care i se îngropase o ladă cu manuscrise, au ieşit la iveală, după câteva lovituri de târnăcop, ţăndări de hârtie pe care se mai puteau distinge literele. "E scrisul dumneavoastră ?" l-am întrebat. "E scrisul meu, şi tot destinul meu", mi-a spus copleşit de o adâncă emoţie.

Peste toate proiecta o imensă recunoştinţă şi dragoste. Pe cerul sufletului său nu puteai vedea umbra nici unui resentiment. Suferinţa sa a rodit "Prinos de lumină şi har".

Cu Pan. M. Vizirescu dispare un stil. Un stil de a suferi pentru România. Puţini sunt cei care, asemenea lui, trăiau sau trăiesc destinul Ţării, clipă de clipă, amar de amar.

Primit fiind de lumină, Pan. M. Vizirescu îşi va fi împlinit misiunea pe care Bunul Dumnezeu i-a încredinţat-o.

Ce se va spune peste ani despre el ?

Cuvinte simple şi adevărate care s-au mai spus şi despre alţi Apostoli ai neamului.

"A fost un om de pe la noi. Un om. Şi pentru că a fost un om, în vremurile acestea de măscări, slăvit îi va rămâne numele şi neamul, în neamul neamului, cât va fi neamul românesc."

Slatina, 30 ianuarie 2000.

DESPĂRŢIREA DE UN PRIETEN

DE
PAUL DUDEA

Să te bucuri de prietenia, mărturisită cu multă afecţiune în repetate rânduri, a celui care a fost şi rămâne literatul de mare distincţie, Pan. M. Vizirescu este pentru mine o onoare supremă. Rar mi s-a întâmplat să cunosc un om de o asemenea rectitudine, de o probitate copleşitoare şi de o pasiune devorantă pusă în primul rând în slujba literaturii şi în a idealului naţional-creştin care i-a călăuzit conduita civică, ideal la care a aderat odată cu începutul colaborării la revista *Gândirea* şi mai ales cu mentorul acesteia, Nichifor Crainic.

Colaborare despre care marele scriitor şi gânditor spunea într-un interviu din 1969: "... dintre scriitorii din a doua generaţie de la *Gândirea* ai fost prietenul cel mai apropiat de mine prin căldura sufletească şi printr-o sinceritate ce niciodată nu s-a alterat. Sinceritate reciprocă înseamnă iubire, adică tot ce-am căutat mai presus ca toate la oamenii cu care am trăit".

Da, Pan. M. Vizirescu i-a iubit deopotrivă pe oamenii acestui pământ al nostru, i-a iubit şi le-a apreciat valoarea, dorindu-le întotdeauna o soartă mai bună într-o ţară atât de binecuvântată ca a noastră, dar cu un destin atât de vitreg de-a lungul veacurilor. Ce rânduri pline de pasiune aşternea în această privinţă în paginile ultimului număr din revista *Gândirea*: "Cine izbuteşte să cunoască pe românul adevărat în făptura şi cu istoria lui îşi dă seama că a descoperit o mare valoare de om. Fire blândă, bună şi înţelegătoare gata oricând să dea sprijin pentru cel aflat în nevoie şi de o cinste morală greu să i se găsească asemănare. Nu a încălcat niciodată drepturile nimănui. Istoria este mărturie, dar i s-au încălcat ale lui de către feluriţi acaparatori care-şi manifestă şi astăzi apucăturile".

Este exprimat aici cel mai sincer patriotism pe care nu odată l-a manifestat în lungile discuţii avute cu domnia sa asupra realităţilor contemporane ale ţării. Fireşti erau atunci sentimentele de amărăciune faţă de proporţiile oportunismului patriotic şi, în egală măsură, de indignare faţă de acei politicieni veroşi ce pun înainte de toate interesul propriu şi nu cel al ţării care are atâta nevoie de cinste, de corectitudine în actul de conducere. Ce pildă de intransigenţă, de bună cumpănire erau propriile fapte pe care le evoca în sprijinul idealului

național slujit cu atâta pasiune în lunga sa viață. N-a abdicat niciodată de la el și l-a apărat prin viu grai și prin verbul scris, având pilda unuia dintre magiștrii săi spirituali, marele istoric Nicolae Iorga.

Să ne amintim gestul de mare curaj din seara zilei de 23 august 1944, când se săvârșea acel act numit istoric, dar pe care Pan. M. Vizirescu l-a socotit o mare trădare, gest prin care își dădea demisia din funcția de subdirector al Radiojurnalului, sector vital al Societății Române de Radiodifuziune. Cei care i-au urmărit aparițiile în public din ultimii ani, știu că nu s-a sfiit să spună auditoriului adevăruri dureroase în ceea ce privește prezentul și viitorul României lui, celei dragi, îndemnându-și conaționalii să-și redobândească conștiința că noi suntem un neam nobil născut creștin, Biserica strămoșească fiind "însăși temelia existenței noastre". Însă și al propriei existențe, căci Pan. M. Vizirescu e puțin spus că era un bun creștin. Pe timpul "exilului său de taină" nu odată a și primit în puritatea vieții sale de eremit, harul Divin. O mărturisește poetul într-una din scrierile sale: "Eu nu am cunoscut chinul și teroarea carcerilor comuniste, dar, cu aceeași condamnare, zăvorât în exilul meu de taină, m-am simțit sub ocrotitoarea iubire a lui Dumnezeu. În bucuria aceasta am putut trăi aproape un sfert de veac".

Iată câte temeiuri m-au făcut să-l numesc odată nu doar decanul de vârstă însă și de conștiință al scriitorilor români. O conștiință mereu trează stimulând-o pe a noastră, a celor care am rămas încă pe acest pământ al moșilor și strămoșilor noștri, pentru a îndeplini crezul de bine pentru țară și neam al acestora, adică al celor mai strălucițI înaintași, printre care se înscrie acum cu slove de aur întru veșnicie numele lui Pan. M. Vizirescu.

Fie-i somnul lin și cerul aproape.

Amin.

Slatina, 30 ianuarie 2000.

RĂMAS BUN

DE
FRONEA BĂDULESCU

(Gânduri atribuite lui Pan. Vizirescu,
dacă ar mai fi putut să ne vorbească,
în ziua înmormântării sale.)

Acum în cel din urmă ceas
Vă dăruiesc IUBIRE.
Vă spun un ultim bun rămas
Și plec spre nemurire.

Dar duc cu mine în lumea mea
O mare de regrete
Că n-am să vă mai pot vedea
Și nici să scriu sonete.

Iar dacă aici, n-am terminat
Câte au rămas nezise
Ni le vom spune stând la sfat
În nopțile cu vise.

Nu spun adio nimănui
Că drumul spre vecie
Deschis rămâne orișicui
Când vremea o să vie...

LA PLECAREA DINTRE NOI A LUI PAN. M. VIZIRESCU DECANUL DE VÂRSTĂ AL LITERELOR ROMÂNEȘTI

DE
DAN COSMULESCU

Orice ființă umană poartă cu sine pecetea propriei identități care, peste vreme, se înnobilează și prinde aripi ce tind spre înălțimi, prin idei, prin gânduri și fapte, devenind, apoi, un autentic și un netăgăduit model. Iar, când această ființă poartă în conștiința sa, nealterate, valorile supreme ale existenței, credința în Puterea Divină și iubirea nemărginită pentru neamul său, din care a fost zămislit, aceasta este însăși semnul chemării spre bine, frumos și adevăr.

Distins poet, prozator, eseist, dramaturg, critic literar și talentat orator, ființa maestrului a strălucit ca o rară nestemată între marile personalități ale culturii române din perioada interbelică.

În întreaga sa creație, concepția filosofică se regăsește într-o aprinsă și permanentă învolburare ce caracterizează ființa umană în necontenita și neostenita zbatere pentru izbânda frumuseții vieții și a iubirii, pe calea aflării adevărului, ce i se poate oferi omului ca o sublimă ofrandă sub neîntrerupta oblăduire a lui Dumnezeu. Proza, poezia, eseurile etc. poartă aura unei pure sensibilități, aproape angelică, ce sugerează și conferă certitudinea împlinirii fericitei simbioze între inefabilele sentimente umane și concepția creștină. În publicistică, la fel de bogată, acuratețea și originalitatea ideilor, mereu avântate și exprimate în cea mai curată simțire românească, ce-i era specifică, s-a caracterizat printr-un rar și ales spirit vizionar, prevăzând și semnalând primejdiile care amenințau la acea vreme însăși existența și identitatea țării, ceea ce i-a atras, până la urmă, condamnarea la muncă silnică pe viață. În numeroasele sale conferințe pe teme literare, cultural-artistice, și nu numai, Pan. M. Vizirescu s-a dovedit a fi un distins orator, cuvântul său, totdeauna inspirat, exprimând, fără șovăire, ideile esențiale ce

frământau, în deosebi, viaţa spirituală a societăţii româneşti, fundamentate, totdeauna, pe tăria credinţei creştine şi iubirea fără margini a neamului său.

Îmi îngădui să evoc aici nezdruncinata sa credinţă în Puterea Divină, citând dintr-o cuvântare a sa (totdeauna vorbea liber) la o întâlnire cu intelectualitatea românească de pretutindeni, în septembrie 1998, în Aula Muzeului de Istorie Naţională din Bucureşti - "Peste 23 de ani, forţele răului, ale întunericului, sutele şi poate miile de angajaţi stalinişti, m-au căutat pentru a mă închide şi a mă distruge în aiudurile şi gherlele României ocupate, şi n-au izbutit. Şi, ştiţi de ce ? Eu, m-am aflat totdeauna sub cea mai puternică pază, sub paza şi protecţia lui Dumnezeu. Şi dovada certă a credinţei mele în Dumnezeu este că, după atâtea primejdii ce m-au pândit decenii de-a rândul, acum, la vârsta de 95 de ani, eu mă aflu aici, în faţa dumneavoastră. Vă pot vorbi şi confirma, astfel, că Dumnezeu există, că El protejează şi apără pe cel ce crede în El. Eu am crezut totdeauna în El şi voi crede cât voi trăi. Iar, Stalin, toate slugile lui şi uneltele lui nu mai sunt de mult..." Nu pot exprima eu, aici, efectul aproape miraculos care a cuprins pe cei peste 400 de distinşi ascultători ce se aflau în sala arhiplină.

După un "exil de taină", cum însuşi l-a numit, după decenii de suferinţe morale şi spirituale necuvenite, Pan. M. Vizirescu şi-a păstrat vioiciunea, onestitatea şi demnitatea. Cu stoicism, a urcat Golgota suferinţei româneşti cu care s-a identificat totdeauna, păstrându-şi neîntinată credinţa şi nealterată ţinuta morală. În acea perioadă de coşmar naţional, timp în care a trăit şi a creat ca într-o riguroasă asceză, între ziduri şi hrube, şi ele prăbuşite, ca primii creştini în catacombele antichităţii păgâne, ieşind, până la urmă, la lumină, cu sufletul întărit şi cu conştiinţa fermă că toate împilările şi nedreptăţile s-au surpat, la rândul lor, sub puterea de neînvins a credinţei.

Prin puritatea sa sufletească, sensibilitatea, generozitatea şi înălţimea spiritului său creator şi, mai ales, prin verticalitatea sa eroică în faţa tuturor potrivniciilor celei de a doua jumătăţi a acestui veac, Pan. M. Vizirescu a devenit o pildă vie a credinţei puternic creştine în marile şi nepieritoarele valori ale neamului românesc pentru împlinirea, fără şovăire, a idealului nostru naţional, crezul vieţii sale, temei incontestabil şi de nezdruncinat pentru conştiinţa românească şi, mai cu seamă, pentru generaţiile tinere ale ţării.

În acest spirit, pentru odihna pe care şi-a dorit-o aici, spre a-i fi împlinită, în sens creştin, în veşnicie, precum el însuşi a deslușit filosofia vieţii şi a morţii, îi redăm propriu-i epitaf:

Să duc Sus măcar cât picătura
Suflet limpezit în graiuri sfinte,
Ce am furat pământului cu gura
Îi întorc cu aceste oseminte.

Prin Maestrul Pan. M. Vizirescu a dispărut un mare spirit al acestui secol şi se cuvine să-i adresăm sentimentele noastre de sincer respect şi caldă recunoştinţă pentru tot ce s-a învrednicit să ne dăruiască. Să-l însoţim cu pioase omagii, păstrându-l veşnic în sufletul şi în conştiinţa noastră, rugându-l pe Dumnezeu ca să rânduiască, acestui adevărat Apostol al neamului, locul între cei mai aleşi ai Săi.

Slatina, 30 ianuarie 2000.

PROCESUL

DE
NINA COSMULESCU

Totul parcă amintea de măreţia altor vremuri, lăsând o impresie de rară solemnitate celor care intrau în sala de judecată a Curţii Supreme de Justiţie. Până şi lumina difuză care pătrundea prin ferestrele mari, demult nespălate, accentua acea atmosferă impunătoare, sumbră, scoţând în evidenţă pereţii cafenii pe care se distingea stema ţării cu culorile ei vii. Tavanul, de culoare deschisă, cu stiucaturi altădată aurite, şi cu o lustră ornamentală lucrată în bronz, iar mobilierul închis la culoare, în consonanţă cu ambianţa sălii.

Pe uşa masivă de stejar, frumos şi sobru lucrată, a intrat un bătrân scriitor şi ziarist, împreună cu prietenii săi, rămânând o clipă în faţa ei pentru a-şi trage sufletul şi a arunca o privire în jur.

În faţa lui, de-a lungul pereţilor, în formă de careu deschis, pe o platformă ceva mai înaltă faţă de restul sălii erau instalate mesele magistraţilor despărţite printr-un gărduţ de auditoriul format din inculpaţi, avocaţi şi asistenţă, aşezaţi pe scaune masive din lemn.

Cu paşi mărunţi şi înceţi, bătrânul scriitor se îndreaptă spre rândul de scaune, luând loc alături de cei doi prieteni cu care venise. Unul din ei, medic, şi el în vârstă, iar celălalt poet. De pe locul pe care îl ocupase, ochii lui pătrunzători şi deosebit de vii cercetau cu interes şi curiozitate sala, remarcând praful depus în strat gros pe inscripţiile scaunelor din faţa lui, podeaua de parchet, cenuşie şi neîngrijită, dar, mai ales feţele oamenilor prezenţi.

- A, iată-l pe fratele lui Modicu (scriitorul Modest Morariu), s-a adresat el doctorului, care se afla mai aproape. Bravo, a venit şi el să mă susţină.

- E şi el în vârstă, remarcă doctorul.

În timpul acesta intră în sală un tânăr împreună cu un domn mai în vârstă, care era tatăl lui, amândoi făcând parte din conducerea unei edituri ieşene. Apropiindu-se de scriitor, ei îl salutară şi-i urară, după obicei, sănătate şi viaţă lungă.

- N-am vrut să lipsim de la proces, a zis tânărul.

- Vă mulţumesc că aţi venit, le-a răspuns scriitorul. De data asta nu se va mai amâna, aşa m-a asigurat avocatul.

- Să vă ajute Dumnezeu, a zis tatăl, şi amândoi, cu respect, s-au îndepărtat, ocupând locuri în apropiere.

Puţin câte puţin, sala se umplu de lume.

La ora stabilită, prin uşile din fundul sălii intrară magistraţii, ocupându-şi locurile. Judecătorii, treizeci şi şase la număr, printre care se aflau şi femei, erau îmbrăcaţi în robe violet, iar procurorul purta o robă neagră. În centrul careului a luat loc preşedintele completului secţiilor unite ale Curţii Supreme de Justiţie. Procurorul s-a aşezat la prima masă din partea stângă a careului, având în faţă, deci în partea dreaptă a careului, pe grefier, al cărui chip abia se zărea din maldărul de dosare aflat pe masa sa.

La un semn al preşedintelui, grefierul răsfoi dosarele, anunţă primul proces şi făcu apelul. Auzindu-şi numele, împricinatul se ridică în picioare. Urmă rechizitoriul procurorului care, pe scurt, în termeni juridici, expuse situaţia şi, apoi, pledoaria avocatului prin care acesta cerea ameliorarea pedepsei clientului său.

Judecarea primului proces fiind terminată, grefierul trecu la al doilea proces în care erau implicate mai multe persoane. Pe parcurs, constatându-se că nu aveau apărători toţi împricinaţii, procesul a fost amânat.

- La fel au procedat şi cu procesul meu în luna decembrie anul trecut, ţii minte ?, i-a şoptit scriitorul, doctorului.

- Parcă ţi-a garantat avocatul că azi judecata va avea loc !

- Da, aşa este, dar parcă poţi avea încredere în ei ?

Atunci, în decembrie, auzind decizia procurorului, bătrânul scriitor simţise cum un cuţit i s-a înfipt în inimă. Oare, la anii lui, o să mai trăiască încă trei luni ? Da, aceasta era întrebarea fără răspuns pe care el şi-a pus-o atunci. Şi, iată că Bunul Dumnezeu l-a păsuit şi el iar se află în faţa judecătorilor secţiilor unite ale Curţii Supreme de Justiţie, aşteptând cu răbdare verdictul lor. El, singurul supravieţuitor dintre cei paisprezece ziarişti condamnaţi cu cincizeci de ani în urmă de Tribunalul Poporului. Oare, i se va face dreptate ?

Privind în jur, întâlni zâmbetul încurajator al nepotului său, Dan, şi al soţiei acestuia, veniţi de la Slatina pentru a asista la proces, şi le răspunse cu o uşoară înclinare a capului.

"E bine că au venit, a gândit el. Lasă să asiste şi ei la primul proces al comunismului". Pe urmă, îşi roti privirea asupra persoanelor aflate în sală, majoritatea fiind în vârstă. "Sunt aproape toţi din generaţia mea", aprecie el, concentrându-şi atenţia asupra rechizitoriului pe care procurorul tocmai îl încheia pentru procesul precedent.

În sală se produse o rumoare. Unii dintre cei prezenţi, al căror proces abia se amânase, îşi exprimau nemulţumirea în timp ce părăseau sala.

După câteva minute, aşteptând să se facă linişte, grefierul ridică un nou dosar şi citi:

- Procesul ziariştilor inculpaţi în 1945 pentru trădare de ţară, şi începu strigarea inculpaţilor:

- Stelian Popescu.
- Decedat, se auzi din sală.
- Nichifor Crainic.
- Decedat.
- Pamfil Şeicaru.
- Decedat.
- Romulus Seişanu.
- Decedat.
- Ion Dumitrescu.

- Decedat.
- Ilie Rădulescu.
- Decedat.
- Pan. Vizirescu.

Un bătrânel slăbuţ, pe care vremea nu l-a încovoiat, s-a ridicat aţintindu-şi privirea spre judecători. Acesta era scriitorul şi ziaristul Pan. M. Vizirescu pe faţa căruia vremea lăsase urmele ei, dar ai cărui ochi încă mai reflectau lumina vie dinăuntrul lui, însufleţindu-i chipul.

După câteva minute, bătrânul scriitor se aşează din nou pe scaun continuând să asculte numele confraţilor săi, care nu mai erau în viaţă.

Grefierul termină strigarea inculpaţilor şi procurorul se ridică pentru a lua cuvântul.

Acesta era un bărbat de talie mijlocie căruia roba neagră îi dădea o înfăţişare impunătoare, scoţând şi mai mult în evidenţă chipul lui energic şi ferm, încadrat de un păr negru-argintiu şi frumos ondulat.

Aruncându-şi privirea pe hârtiile ce le ţinea în mână, îşi începu rechizitoriul adresându-se întregii asistenţe.

- Înainte de a intra în esenţa procesului de faţă, am socotit că este nevoie de un preambul asupra celor petrecute cu cincizeci de ani în urmă. Câteva luni de muncă asiduă mi-au trebuit pentru a studia cele patruzeci şi şase de dosare, fiecare conţinând acuzaţii aduse inculpaţilor, ca să pot prezenta cât mai obiectiv în faţa dumneavoastră rezultatul muncii mele.

Cu cincizeci de ani în urmă, al doilea mare proces, după cel al generalilor, judecat de Tribunalul Poporului, a fost acela al ziariştilor, al oamenilor care şi-au exprimat gândurile în scris în ziarele şi revistele vremii.

Judecata a avut loc în împrejurări deosebite, atunci când ţara era ocupată şi condusă de forţe ostile neamului nostru, după un scenariu dictat de ocupanţi, care se aflau în spatele conducătorilor ţării.

Într-o fracţiune de secundă, bătrânul scriitor se văzu în primăvara anului 1945, bărbat în putere, elegant, sigur pe sine, cunoscut ziarist şi poet, în faţa căruia stăruia întrebarea: să se prezinte în faţa Tribunalului Poporului ori nu ?

"Acum nu-i timp de amintiri. Atenţie !..." îşi zise el, concentrându-se asupra expunerii procurorului.

- Onorată instanţă, continuă procurorul, în 1945, Tribunalul Poporului îşi exercita funcţia neţinând seama de Constituţia de atunci care garanta libertatea exprimării gândurilor tuturor cetăţenilor ţării.

Conform acelei constituţii, ziariştii n-au încălcat legea, pentru că într-o ţară democratică, cu legi democratice, era normal să-şi exprime liber, prin viu grai sau în scris în presa vremii, părerile lor despre ceea ce se petrecea în lume. Cu atât mai mult cu cât ei au scris şi publicat până în momentul când ţara a fost ocupată de armatele sovietice, avertizând populaţia despre pericolul care venea de la răsărit.

"Unul dintre articolele mele de atunci se intitula: *Pericolul roşu*", şi-a amintit Pan. Vizirescu.

- Tribunalul Poporului, a continuat procurorul, i-a condamnat nu numai pe ziarişti, el a condamnat şi a surghiunit însăşi libertatea cuvântului, noului regim fiindu-i teamă de puterea acestuia.

Cuvântul are tăişul mai ascuţit de cât al oricărei săbii şi are puterea de a scoate adevărul la lumină de oriunde ar fi el ascuns. Cuvântul poate condamna şi poate înălţa. El este atotputernic şi, toate acestea, noua putere care se afla la cârma ţării le ştia prea bine şi, de

aceea vroia să înlăture pe cei care mânuiau cuvântul care până în acel moment l-au folosit pentru a-şi exprima gândurile potrivnice noii ideologii. Noua putere nu avea nevoie de adevăr. Şi, pentru a-şi netezi calea dictată de dincolo de frontiere, a trecut peste legile ţării şi peste drepturile omului, condamnând pe cei paisprezece ziarişti la ani grei de închisoare şi lagăre de exterminare, interpretând aberant şi abuziv legea nr. 312 din 21 aprilie 1945 privind crimele de război şi făptuitorii lor.

Lipsind poporul de adevăr l-au transformat într-o masă uşor manevrabilă, terorizată de frica judecăţii şi a condamnării nedrepte, fără drept de apărare pentru fapte, uneori, ireale.

Făcând o mică pauză în care îşi consultă hârtiile ce le ţinea în mână, procurorul continuă:

-N-am destul timp pentru a citi toate însemnările pe care le-am reţinut în legătură cu procesul celor paisprezece ziarişti dar, pe scurt, mă voi opri asupra fiecărui condamnat.

Pedeapsa capitală, pedeapsa cu moartea şi confiscarea totală a averii a fost aplicată unui singur ziarist, lui Pamfil Şeicaru, directorul ziarului *Curentul*, fiind unul dintre cei mai mari ziarişti ai vremii. În rechizitoriul procesului de la 4 iunie 1945, Pamfil Şeicaru a fost numit: "un gangster al presei", "o tristă celebritate" etc. I-au fost încriminate 108 articole publicate în ziarele *Curentul* şi *Cuvântul*. De asemenea, Pamfil Şeicaru a fost acuzat că a fugit în Germania în ziua de 12 august 1944 şi a luat legătura cu membrii aşa-zisului guvern naţional român, atacând ţara şi guvernanţii ei care au realizat actul de la 23 august 1944.

Ascultând pe procuror, Pan. Vizirescu îşi aminti imaginea gazetarului trupeş, energic, care ştia nu numai să scrie, dar şi să folosească tăişul cuvântului în renumitele sale pamflete. Pamfil Şeicaru, condamnat în contumacie, se afla atunci în Spania, unde a şi murit în anul 1980.

Stelian Popescu, continuă procurorul, alt mare ziarist al vremii şi cel mai în vârstă dintre ei, născut în 1878, directorul celui mai citit cotidian, *Universul*, a fost condamnat, în contumacie, la detenţie grea şi confiscarea averii, în 1945 fiind plecat din ţară, a murit în exil în 1954.

Şi iar, numele cunoscutului ziarist, amintit de procuror, făcu să apară în ochii minţii chipul blajin al unui om înalt, impunător, aşa cum arăta el la sărbătorirea celei de a 60-a aniversare a sa, în anul 1938.

"Pe atunci, eram doar la începutul carierei, îşi aminti Pan. Vizirescu, dar ilustrul ziarist nu a pregetat să menţioneze articolul meu, în faţa a numeroase personalităţi prezente la sărbătorirea sa. Parcă şi acum îi aud glasul: «Un tânăr scriitor, zicea el, foarte talentat, a scris despre mine: *O întâlnire cu ţara...* » Citindu-l am crezut că exagerează, dar acum văd şi constat că el a avut dreptate."

Apoi, numele altor inculpaţi i-au evocat multe amintiri legate de acel trecut îndepărtat, în care, viaţa lui, ca ziarist şi scriitor, se desfăşura în plină şi rodnică activitate însufleţită de un elan ce cuprinsese intelectualitatea ţării.

Amintirile trecutului nu l-au împiedicat însă pe bătrânul scriitor să audă şi propriul său nume citat de procuror, şi concluzia pe care acesta a exprimat-o după ce şi-a terminat rechizitoriul declarând pe inculpaţii din procesul intentat de Tribunalul Poporului de la 4 iunie 1945, nevinovaţi. Pe baza celor expuse în rechizitoriul său, procurorul a cerut secţiilor unite ale Curţii Supreme de Justiţie achitarea inculpaţilor, anularea hotărârii de condamnare din 1945, precum şi consecinţele acesteia.

Cuvintele procurorului au făcut ca inima lui Pan. Vizirescu să bată mai tare, cu toate că mintea încă mai refuza să creadă că după cincizeci de ani, în sfârşit, a căzut de pe el odiosul stigmat de criminal şi trădător de ţară.

Pledoaria avocaţilor nu i s-a părut prea interesantă şi nici cuvântul prea lung, pregătit şi citit de o rudă a lui Pamfil Şeicaru.

Dorea din suflet să vorbească. Aceasta era ziua lui mult aşteptată, şi-n gând îşi pregătise deja ceea ce avea să spună, concret şi concis. Cu paşi înceţi, s-a apropiat de gărduţ şi când i-a venit rândul, vorbele-i singure s-au aranjat în fraze exprimându-i gândul clar nu numai pentru el, ci şi pentru cei din sală.

- Toată viaţa am avut două crezuri: cel în Dumnezeu şi cel în neamul românesc. Am fost un duşman neîmpăcat al bolşevismului, fapt constatat în toate scrierile mele. Când au ajuns ruşii la putere în România, am ştiut ce mă aşteaptă. N-am părăsit ţara, deşi mi s-a oferit acest prilej, dar m-am ascuns de urgia lor. Dumnezeu m-a ţinut în viaţă să ajung la această clipă a dreptăţii pentru cei mai devotaţi fii ai neamului.

Încheindu-şi micul discurs, Pan. Vizirescu s-a îndreptat spre locul lui cu inima vibrând de emoţie.

Procesul s-a terminat. În coridor, înconjurat de rude, reporteri, prieteni şi cunoscuţi, era, acum, felicitat călduros de aceştia, cu toţii dorindu-i sănătate şi ani mulţi ca să se poată bucura de dreptatea cuvenită.

- Pan., mergem, altfel întârziem, îl anunţă doctorul.

- Da, ai dreptate, trebuie să ne grăbim, e păcat să pierdem comemorarea zilei de "6 martie"

- Despre ce este vorba ?, îl întrebă un tânăr ziarist.

- Fundaţia "Memoria" a organizat la Muzeul Ţăranului Român ediţia a IV-a a Simpozionului "6 martie 1945 - ziua gândirii arestate la români". Mergem, şi voi tinerii aveţi ce auzi şi învăţa.

Şi, cu toţi, având pe bătrânul scriitor în mijloc, s-au îndreptat spre ieşire.

*

* *

Când bătrânul scriitor, împreună cu însoţitorii săi, au intrat în sala Muzeului Ţăranului Român, simpozionul se apropia de sfârşit.

În tăcere, cu toţii s-au aşezat pe locurile libere îndreptându-şi atenţia asupra vorbitorului, unul dintre cei care au supravieţuit "gulagului" românesc.

"6 martie 1945", - "ziua gândirii arestate la români", spunea el. O caracterizare cum nu se poate mai potrivită a acestei zile nefaste pentru poporul român. În această zi, Vâşinski, străin de neamul şi de ţara noastră, reprezentantul invadatorilor din fosta Uniune Sovietică, a instaurat cel mai crunt şi devastator guvern în România, guvernul de largă concentrare democratică condus de Petru Groza.

Numai democrat nu era acest guvern.

Condus abil din umbră de reprezentanţii Moscovei, guvernul lui Petru Groza a reuşit din primele zile ale instaurării sale să aducă mai multă pagubă ţării decât orice guvernare anterioară, procedând demonic la distrugerea valorilor intelectualităţii noastre, introducând groaza în rândurile populaţiei prin cele mai odioase crime. Ţara, rămasă fără valorile sale intelectuale şi redusă la tăcere prin teroare a fost uşor de stăpânit de agenţii K.G.B.-ului sovietic şi de către trădătorii autohtoni.

Cuprins încă de emoţii, bătrânul scriitor încerca să se concentreze, să înţeleagă sensul cuvintelor dar, fără să vrea, gândurile i se întorceau din nou în sala de judecată a Curţii Supreme de Justiţie. Şi, iar auzea rechizitoriul procurorului, rechizitoriu care era mai mult un elogiu adus de acesta lor, celor, care au fost judecaţi de Tribunalul Poporului, şi auzea din nou propriile-i cuvinte rostite în sala de judecată.

"Eh, m-am cam grăbit, trebuia să insist mai mult asupra nelegiuirilor comuniste, îşi zise el. Apoi, auzind mărturisirile vorbitorului despre suferinţele îndurate în închisori, îşi continuă gândul:

"Prin câte au trecut oamenii aceştia ! Adevăraţi martiri ! Doamne, Doamne ! Oare, eu aş fi rezistat ?" Şi, iar se trezi în trecut, în cei 23 de ani de claustrare când, trăind ascuns în casa părinţilor, tresărea la fiecare zgomot necunoscut.

"Ah, şi scrierile mele pierdute, putrezite din neglijenţa finului Vasile ! Of, Doamne, ce bir greu am plătit pentru a trăi !"

*

* *

După o zi încărcată de emoţii, Pan. Vizirescu trecu pragul locuinţei sale.

Era singur. Dintr-o privire contemplă lucrurile bine cunoscute care-l înconjurau: biblioteca cu cărţile, manuscrisele netipărite, măsuţa rotundă pe care se aflau îngrămădite cărţi, reviste, ziare şi maşina de scris, şi patul larg în care-şi petrecea nopţile, adesea, nedormite.

Apoi, îşi ridică privirea spre icoana Mântuitorului şi se lăsă în genunchi, uşor, în faţa ei.

Mult timp rămase îngenunchiat bătrânul scriitor. El se ruga. Era o rugăciune de mulţumire către Cel Atotputernic, Atotştiutor, Cel ce-i îngăduise să mai întârzie pe acest pământ pentru a auzi că sentinţa nedreaptă a Tribunalului Poporului, pronunţată cu o jumătate de veac în urmă, a fost anulată.

El nu mai era odiosul criminal şi trădător de ţară, redevenind prin virtuţile sale genetice, caracterul nobil, generos şi ferm care fusese şi înainte de dezastrul din august 1944, omul liber şi stăpân în exprimarea gândurilor şi sentimentelor profunde şi puternice de dragoste de neam şi ţară, în viu grai şi în scris.

"AM PEREGRINAT UN AN DE ZILE PRIN SATE, PE LA RUDE, PE LA ŢĂRANI, CA SĂ DISPAR DIN EPOCA ACEEA"

- Continuare -

DE

PAN. M. VIZIRESCU

M.S.: Când aţi reapărut nu v-a propus nimeni colaborări, ca să vă reluaţi locul în viaţa literară ?

P.V.: Când am apărut m-am dus la Zaharia Stancu, era Preşedintele Uniunii Scriitorilor, mă cunoşteam bine cu el şi Zaharia Stancu m-a primit cu foarte multă bunăvoinţă şi cu respect. Mi-a şi fixat un ajutor lunar, căci nu aveam cu ce să trăiesc şi zice: "Aveţi dreptul să scrieţi la orice revistă, dar să nu înjuraţi regimul". A fost o glumă fără acoperire, fiindcă n-aveam voie să scriu şi nici n-aş fi scris.

M.S.: Cum aţi constatat că nu aveţi voie să scrieţi ?

P.V.: Eram pe lista celor interzişi. Eram eu, Nichifor Crainic, Dan Botta şi nu mai ştiu care.

M.S.: Erau de fapt, condamnaţii din proces.

P.V.: Da, dar nu aş fi scris, n-aş fi putut să mă adaptez. Socoteam că ar fi fost o pedeapsă gravă, greu de suportat.

M.S.: O degradare.

P.V.: Însă, cărţi vroiam să tipăresc, căci trecea timpul peste mine şi nu aveam cărţi tipărite. M-am dus la diferite edituri, unde am fost refuzat complet. Ştiam că sunt pe lista neagră. Alţii mi-au primit manuscrisul, dar mi-au spus: "Sunteţi demodat, nu corespundeţi epocii". Am şi renunţat. Până când s-a ivit o ocazie fericită. Era aniversarea doamnei Cella Delavrancea. La 100 de ani, la Uniunea Scriitorilor. Era sub preşedinţia lui Şerban Cioculescu. El a profitat mult de tot, sub comunism. S-a dat cu ei, le-a împărtăşit ideile, era ateu. Atunci am vorbit şi eu şi i-am spus: "Stimată doamnă Cella Delavrancea, eu nu am să vorbesc despre opera dumneavoastră şi nici despre marile comori muzicale cu care aţi înzestrat neamul românesc, dar am să ofer un medalion. Şi i-am povestit un episod din primul Război Mondial, când l-am văzut pe tatăl ei, Barbu Delavrancea, trecând în ziua în care a venit delegaţia din Basarabia să aducă actul de adeziune al Unirii cu România la 27 martie 1918, la Iaşi. Era un moment foarte critic pentru ţara noastră. Şi la Iaşi s-a făcut o paradă militară în

prezența regelui Ferdinand și a reginei Maria. Eu eram elev la Liceul Militar. Trupele, armata erau puse pe două rânduri pe trotuarul de vis-à-vis și pe stradă nu avea voie să treacă nimeni. Și la un moment dat, cum stăteam noi așa și așteptam să înceapă defilarea, vedem că apare un domn bătrân, cu părul foarte bogat. Singur pe carosabil și merge. Dar locotenentul nostru care era un profesor mobilizat: "Îl vedeți, băieți, e domnul Delavrancea, domnul Delavrancea". Și comandă: "Drepți, pentru onor', înainte !" Și salută. Delavrancea mergea înainte și nu știa ce se întâmplă. Și s-a contaminat toată armata. Și toată armata i-a dat onorul lui Delavrancea. Și Delavrancea se uită în dreapta, în stânga, rămâne zăpăcit și începe să facă semne cu mâna și el. Și-i spun atunci doamnei Delavrancea: "Am avut impresia atunci că maestrul Delavrancea trecea la braț cu Ștefan Cel Mare la Unirea Basarabiei". A avut efect această povestire a mea, căci la urmă m-am pomenit cu o redactoră de la Editura Eminescu, nu-mi amintesc numele, că vine și mă felicită. "Felicitări", zice "eu sunt redactor la Editura Eminescu". "A, mă primiți și pe mine să public acolo ?" "Da, cu plăcere" și mi-a dat telefonul și m-am dus acolo. Sigur nu depindea de ea; făcea doar referatul. Totul depindea de Valeriu Râpeanu, care m-a primit cu multă bunăvoință și respect și mi-a spus "Editura Eminescu are nevoie de numele dumneavoastră" și mi-a publicat trei volume cât a stat el acolo.

M.S.: Înainte de '44 publicaseți volume ?

P.V.: Unul singur, "Poezia noastră religioasă", cerut de Episcopul Clujului, Colan. Ardealul era ocupat atunci de unguri. Îl ceruse ca o dovadă de întărire a sufletului românesc. Românii erau acolo foarte... Mă mir cum îi suportă acum pe unguri în Parlament, cu pretențiile lor, când ei erau atât de teroriști cu românii. I-am trimis manuscrisul la Cluj și a apărut acolo. O antologie. Poezia religioasă românească, prefațată de un studiu foarte dezvoltat, de vreo 25 de pagini, primul studiu asupra poeziei religioase în literatura noastră românească. Și am avut succes mare. Se vindea la prețuri teribile. Alte cărți mi-au cerut editurile, dar nu le-am dat, pentru că aveam sentimentul datoriei de a revedea manuscrisele. O exigență care m-a caracterizat. Nu era cazul, de fapt. Dar amânam de pe o zi pe alta și cum eram foarte ocupat... Lucram la Radio, la dumneavoastră, eram director de cabinet la Ministerul Propagandei.

M.S.: Sub ce miniștri ?

P.V.: Începând cu Nichifor Crainic, pe urmă Alexandru Marcu, italienistul, o mare personalitate. A murit arestat, la minele de plumb. Altfel îmi încetasem activitatea de profesor, căci mă și săturasem de profesorat.

M.S.: Făceați naveta ?

P.V.: Nu puteam. Cât am fost profesor la Cernăuți, am stat acolo, pe urmă am fost mutat la București. Am stat câțiva ani profesor la Liceul Comercial, la catedra pe care o avusese George Călinescu. Am predat literatura română. Pe urmă, fiind aglomerat de atâtea servicii, n-am mai putut să mă țin de profesorat.

M.S.: Dumneavoastră făceați parte din elita culturală. Vă duceați la recepții, la spectacole, cum răspundeați la obligațiile sociale ?

P.V.: Desigur, desigur, mă duceam la spectacole, cum să nu ? Îmi plăcea să văd piese de teatru. Când am fost la Radio, exista acest inconvenient, căci trebuie să fii la emisiunile de prânz sau de seară. Și eram doi, era Dem. Teodorescu, romancierul, un porcos, din categoria lui Arghezi - și el era director. Era o minte scăpărătoare și scria articole electrizat. Nevasta lui era mare actriță, nu-mi mai amintesc cum o chema. Și i-am propus să facem cu schimbul. Unul să fie la prânz și unul seara și n-a vrut. A trebuit să fim amândoi. Așa că mi-a confiscat timpul, mă păgubea mult de tot, dar nu aveam ce să fac. Două ore la prânz, două ore seara. Și leafa era extraordinară: 25.000 lei pe lună. Era o leafă de general.

M.S.: Şi cât era salariul mediu ?

P.V.: Ca profesor aveam opt mii. Vă închipuiţi ce salt extraordinar.

M.S.: Cât timp aţi lucrat la Radio ?

P.V.: Din 1940 până la 23 august 1944.

M.S.: V-a numit ministrul Ion Petrovici ?

P.V.: Nu, m-a numit Lulu Ionescu. Eu eram director de cabinet la Ministerul Propagandei. Ministru era Nichifor Crainic. Şi într-o zi mă pomenesc, la minister, cu maşina lui Lulu Ionescu şi Gh. Mugur, care a fost institutorul lui Carol al II-lea. Era un scriitor foarte interesant şi avea un post mare, era în Consiliul de Administraţie la Radio. Şi au venit la Ministerul Propagandei. "Domnule Pan Vizirescu, am venit să stăm de vorbă cu dumneavoastră". Zic: "Da, în ce chestiune ?" Ei: "Să ne retragem". Acolo era cabinetul meu, unde mai veneau şi alte persoane.

M.S.: Aveaţi secretară ?

P.V.: Aveam, sigur că aveam, nu una, mai multe. Ne-am retras în altă cameră. "Uite de ce am venit: eu sunt Directorul General al Radioului, dumnealui e în Consiliul de Administraţie. Avem postul liber de Subdirector la Radiojurnal. Vrem să numim pe cineva în acest post, care este foarte însemnat. Am trecut în revistă din generaţia dumneavoastră".

M.S.: Câţi ani aveaţi atunci ?

P.V.: 35. Mi-au spus câteva nume, "dar ne-am oprit la dumneavoastră, pentru că sunteţi cunoscut. Aţi vorbit la radio, deci sunteţi verificat de noi şi în acelaşi timp, epoca asta naţionalistă cere un spirit aşa, mai românesc, mai informat în ideea naţională". Eu nu eram un agresiv, eram cultural, pentru că toţi cărturarii mari ai neamului au fost naţionalişti. Asta se ştie. Asta e coloana vertebrală a ţării noatre, a culturii noastre. "Ne-am gândit să vă propunem dumneavoastră. Veţi avea un salariu de 25.000 lei". Când aud eu una ca asta, le-am mulţumit că s-au gândit la mine.

M.S.: Ce leafă aveaţi ca Director de cabinet ?

P.V.: 20.000. De aceea a trebuit să las profesoratul. "Vă mulţumesc că v-aţi gândit la mine, dar rezultatul vi-l dau mâine." Căci ăsta e obiceiul meu: niciodată nu iau o hotărâre pe loc. Şi a doua zi am acceptat. M-au chemat şi mi-au făcut protocolul necesar, cu tot Consiliul de Administraţie, o slujbă religioasă cu preot, depunerea jurământului a fost ceva foarte solemn. Parcă luam un post de ministru. Am intrat în funcţie.

M.S.: Ce colegi aveaţi ?

P.V.: Redacţia era formată dintr-un grup de redactori, de reporteri şi de traducători. Erau patru traducătoare pentru italiană, franceză, germană şi engleză. La engleză era o englezoaică de la Londra, dar am mai povestit.

M.S.: Nu-i nimic. Poate n-au citit toţi interviul acela al dumneavoastră.

P.V.: Aşa, la engleză era o englezoaică de la Londra, cu o siluetă elegantă, frumoasă, căsătorită cu un român, Impy Mateescu se numea, Imperiu Mateescu. Tatăl său fusese prieten cu regele Ferdinand şi juca şah cu el. Tatăl său era un mare naţionalist şi i-a dat numele de Imperiu (râde). Impy avea o maşină, o aducea cu maşina, o lua cu maşina şi el era un bărbat bine de tot. Pe urmă am ajuns prieten foarte bun cu el, foarte apropiaţi. Într-o seară, mă pomenesc cu ea că vine la mine: "Domnule director, Ică, adică Mihai Antonescu ţinuse o cuvântare în care îl atacase pe Churchill în legătură cu acuzaţia pe care ne-o aducea că am atacat Rusia şi Mihai Antonescu, un orator extraordinar şi imposibil de clintit din convingerile lui spusese: "Uşor îţi este dumitale, domnule Churchill, să ne acuzi pe noi pentru lupta pe care o ducem contra comunismului, dar să fii aici lângă noi la porţile Europei, pe care o apărăm noi

de când suntem pe pământul ăsta. Să fii aici, lângă barbaria asta, să treci prin toate necazurile, suferinţele pe care ni le-au făcut şi ni le fac nouă, ce-ai face dumneata ? Eşti necinstit, domnule Churchill, pentru că imaginezi Europa doar pentru insula dumitale, nu te gândeşti la tot spaţiul european". Era textul cuvântării. Şi ea vine la mine şi-mi spune: "Domnule director, vă cer permisiunea să mă scutiţi de a citi acest text." Ele citeau în fiecare seară textul în limba lor. "Ce vorbă-i asta ?" zic. "Eu sunt englezoaică, am neamuri, părinţi la Londra, când vor afla despre mine că citesc asemenea texte împotriva conducerii Angliei...". Zic: "Da, vă înţeleg, nici mie nu mi-ar conveni aşa ceva. Dar, dumneavoastră sunteţi angajată într-un serviciu cu leafă, unde aveţi drepturi şi datorii. Datoriile sunt acestea pe care le incumbă poziţia dumneavoastră. Nu se poate, alegeţi ori rămâneţi în funcţie şi citiţi textul, ori, dacă nu, chemăm pe altcineva în locul dumneavoastră". Şi, sigur, ea n-a renunţat, a rămas mai departe. Şi cu destulă mâhnire în suflet şi cu supărare faţă de mine, că în loc să-i fac curte (râde) o refuzam aşa. Pe urmă, şi-a dat seama de situaţie. Ulterior a divorţat de Impy Mateescu şi nu ştiu cine a luat-o, că era femeie atrăgătoare. Cu Impy Mateescu luam masa, aici, la Universitari. El era poetul vinului. Lua sticla cu vin şi făcea epigrame, pe care mă ruga să i le apreciez eu. Eu nu beam. I-am făcut şi eu o epigramă. Vinul este ceva sacru în semnificaţia lui, dumneata bei vin falsificat şi găseşti de cuviinţă să-l şi cânţi. Ce să vă mai spun ?

M.S.: Să-mi povestiţi ce spectacole aţi văzut.

P.V.: Mă duceam la spectacole, chiar şi la Victor Eftimiu m-am dus.

M.S.: Cum adică "chiar şi la Victor Eftimiu ?"

P.V.: Din punctul nostru de vedere nu era chiar creator de teatru superior. Avea o uşurinţă de creaţie, de versificaţie. Are vreo sută de volume publicate. Eu când eram student am fost foarte încântat de "Cocoşul negru", dar era jucat de mari actori, Demetriad. Nu s-au mai repetat în teatrul nostru asemenea valori. Mă duceam la teatru, şi la piese româneşti şi la traduceri, toate seriile lui Muşatescu. Erau fermecătoare. Mai era Gh. Ciprian cu "Omul cu mârţoaga" şi "Capul de răţoi". Nişte piese moderniste.

M.S.: Dumneavoastră aţi avut vreo legătură cu avangarda ?

P.V.: Nu, n-am avut şi nici nu apreciez avangarda, pentru că, după mine, e antipoezie. Poezia are regulile ei sacre. Cere talent în primul rând şi o anumită structură sufletească să fii poet, nu aiureală şi nebunie cum fac ei.

M.S.: Dar era o modalitate de evadare din cotidian, o revoltă împotriva clasicizării artei.

P.V.: Nu, era o formă de degenerescenţă. Bunăoară, de curând am citit o poezie a unui elev de liceu, care mi-a trimis o carte prefaţată chiar de Laurenţiu Ulici, apărută nu de mult. Tipărită, prefaţată, lăudată, premiată şi în felul ăsta se strică şi idea de poezie în sufletul copilului. Să mă scuzaţi, dar are câteva lucruri pornografice...

M.S.: Dar la începutul secolului cum era lumea românească ?

P.V.: Aş putea spune că la începutul secolului lumea românească trăia sub influenţa lui Caragiale. Adică era o bonomie, un umor, o veselie. Lumea nu era tristă, era binedispusă. Am venit cu tata la Bucureşti şi m-au impresionat mult de tot grădinile de vară cu gărdulețe verzi, cu mese, cu oameni care stăteau exact ca-n scenele lui Caragiale şi petreceau.

M.S.: În ce an ?

P.V.: Prin 1915. Venisem de la Slatina. Eram în vacanţă. Primii ani i-am făcut la Liceul Militar din Craiova şi eram în uniforma de elev militar, exact ca a Principelui Carol. Tata se mândrea cu mine.

M.S.: Eraţi cel mai mare copil ?

P.V.: Eram al treilea. Am fost opt fraţi. Trei au murit de mici şi am rămas cinci. O soră şi patru fraţi. Doar sora mea a avut liceul, toţi fraţii au făcut studii superioare.

M.S.: Ce era tatăl dumneavoastră ?

P.V.: Om de afaceri. A pornit-o foarte de jos, de la sărăcia cea mai lucie, dar a avut atâta minte şi atâta dorinţă să termine cu mizeria vieţii, încât Dumnezeu l-a ajutat să ajungă adevărat boier. Dar numai prin mijloace cinstite. Părăsise satul. Casa am avut-o până au venit comuniştii, pe urmă am vândut-o, fiindcă nu mai aveam din ce să trăim. Era un burghez remarcabil. Cu moşie, cu trăsură, care pe atunci te distingea între ceilalţi.

M.S.: Nu aveţi o fotografie de-a dumneavoastră când eraţi Director de cabinet ? Unde era Ministerul Propagandei ?

P.V.: Era la Comitetul Central; lângă Comitetul Central este o clădire mai în fund, cu o grădiniţă în faţă. Acolo era Ministerul Propagandei. Fusese clădită de unul, Adrian Corbu, un pasionat al turismului, care a strâns bani şi a clădit casa. Aveam şi un studio de cinematograf, unde vedeau filme. Nu rula nici un film în Bucureşti, până nu se cenzura acolo în studioul nostru, care era mic.

M.S.: Cine viziona filmele ?

P.V.: Era o comisie în frunte cu unul Cantacuzino, din familia Cantacuzineştilor, care pe urmă a devenit legionar, şi alţi oameni de specialitate. Acolo am văzut "Ninocika" cu Greta Garbo. Nu era voie să-l dai pe piaţă. Cu ruşii eram într-o oarecare expectativă, ştiţi.

M.S.: Dădeaţi aprobări şi pentru cărţi ?

P.V.: Nu, pentru cărţi, nu. Ministerul Propagandei avea tipăriturile lui. În legătură cu cultura ţării, cu istoria, cu războiul. Eu am scris vreo patru cărţi pe care mi le-a şi analizat istoricul Gh. Buzatu. Erau şi pentru difuzare în străinătate.

M.S.: Ministerul Propagandei numea şi funcţionarii români de la ambasadele din străinătate ?

P.V.: Da, da, am avut ocazia să plec în străinătate de multe ori.

M.S.: În ce ţări aţi fost ?

P.V.: N-am fost. În primul rând am avut ocazia când stăteam la un general-medic, care avea două fete şi una mi-era dragă şi mă gândeam să fie soţia mea. Aveam o cameră sus şi ei locuiau jos, tot parterul. Mă chemau la telefon. La un moment dat una dintre ele mă strigă: "Dle Paan ! La telefoon !" Cobor, la telefon ministrul Giurăscu, ministrul Propagandei, era prin 1939. Şi-mi spune: "Domnule Pan. Vizirescu, puteţi să veniţi până la mine, acum ? Trimit maşina să vă ia". Zic: "Da, da, domnule Ministru, cum să nu". El mă iubea, mă citea. Mă duc la el şi-mi spune: "Să vă spun de ce v-am chemat. Am făcut la ambasadele noastre câteva posturi culturale şi am numit în Portugalia pe Mircea Eliade, la Londra pe Nandriş, era un profesor de la Cernăuţi care chiar locuia la Londra, era căsătorit cu o englezoaică. V-am chemat să vă ofer şi dumneavoastră un loc." Când aud eu, copleşit zic: "Domnule Ministru, sunt foarte onorat de atenţia cu care mă cinstiţi, dar vă mărturisesc că în momentul de faţă nu sunt disponibil". Nu eram disponibil deloc, în familia mea, tata era grav bolnav şi nu puteam să-i părăsesc.

M.S.: Unde voia să vă trimită ?

P.V.: Avea unde, la Paris, la Roma sau în alte părţi. Cred că la Roma. Zice: "Bine, atunci vă numesc la Ministerul Propagandei". Şi m-a numit la Direcţia Presei. "Ca să vă am la îndemână". Atât de mult mă preţuia. Pe urmă, ministrul a plecat şi a venit Crainic. Crainic a vrut să mă facă Secretar General şi eu nu am acceptat. Era o treabă plicticoasă şi de răspundere.

Interviu realizat de Marina Spalas.

ULTIMA COLOANĂ

DE
CONSTANTIN COROIU

Conferința națională a scriitorilor. Era luna mai 1994. La un moment dat, într-o atmosferă tulbure, conflictuală, punctată de show-uri cabotine și de gafe monumentale. (În România, nici un scriitor nu a rămas neînmormântat), de cățărări intempestive la tribună (scena Teatrului Național) și de atârnări abuzive de microfon, i s-a dat cuvântul unui domn în vârstă. Cine o fi ? - ne-am întrebat unii dintre cei aflați în sală. A fost de-ajuns să rostească primele propoziții din scurtul său discurs, pentru a ne da seama că avem în față un intelectual de rasă și un om superior, o autentică personalitate. Era Pan. M. Vizirescu, "ultimul mohican" din strălucita generație consacrată în cultura românească sub denumirea de generația '22. Deodată, amfiteatrul Naționalului bucureștean s-a aerisit, s-a înnobilat. Cu vocea sa caldă, pregnantă, cel care ni se adresa, scriitorul și ziaristul de-o vârstă cu veacul, ne-a redat parcă starea de civilitate - atâta de câtă eram capabili - și bunul simț, bunacuviință românească. Aveam, așadar, privilegiul de a-l privi și asculta pe unul - singurul de altfel care mai trăia - din faimosul lot al ziariștilor, acel lot de 14 mari scriitori și gazetari care în 1945 au fost condamnați de autointitulatul Tribunal al poporului la muncă silnică pe viață. Miraculos, Pan. M. Vizirescu a reușit atunci să se ascundă, cu toată vigilența satrapilor regimului antinațional de import, supraviețuind timp de 23 (douăzeci și trei) de ani, într-un "exil de taină" - cum însuși l-a numit - adică ani pe care i-a petrecut, dacă se poate folosi acest verb, îngropat, la propriu, în pământ și ocrotit, într-o incredibilă clandestinitate, de părinți și de rudele cele mai apropiate.

Peste un an și jumătate aveam să-l cunosc mai bine pe Pan. M. Vizirescu, la Iași, unde a participat la lansarea volumului său de poezii religioase *Prinos de lumină și har*. Cu acel

prilej, a rostit, în aula "Mihai Eminescu" a Universităţii "Al. I. Cuza", o memorabilă conferinţă despre lirica religioasă. A spus atunci între altele: "Am fost rupt de lume mulţi ani şi exilat într-o lume creată de mine. Am cunoscut astfel alte experienţe decât cele ale vieţii pământeşti... În acest timp, am scris. Dacă nu aş fi fost scriitor, cine ştie, poate n-aş fi rezistat atâta... Prin scris, mi-am creat lumea mea imaginară, dar plină de adevăr şi de frumos, care mi-au încântat sufletul. Eram copleşit de bucuria de a scrie poezie religioasă, care înseamnă exprimarea dorinţei de a căuta prin iluminare puterea divină sub ocrotirea adevărului, marea bucurie a vieţii noastre... Poezia religioasă m-a ajutat să mă regăsesc şi să văd cât pot să fiu de vrednic şi pentru creaţia literară, nu doar de a fi luat în seamă de Dumnezeu". Apoi, la librăria Junimea, unde i se lansa cartea, în faţa unui public format din scriitori, studenţi, ziarişti, a evocat: "Am trăit pe alte tărâmuri, unde m-am regăsit pe mine. Am căzut sub dărâmăturile ţării... Sufletul meu, care se afirmase categoric pe linia iubirii de patrie şi a creştinismului nostru strămoşesc, nu se putea împăca cu întunericul ce se abătuse peste ţară adus de cei ce nu urmăreau decât desfiinţarea neamului românesc. Cui folosea acea desfiinţare ? Numai acelora care nu erau români (...) Cea mai groaznică lovitură a fost luarea credinţei în Dumnezeu. Or, libertatea totală, adevărată, noi nu o avem decât în credinţă. Aş fi putut să am o soartă înspăimântătoare. Ei bine, v-o spun Dv., ca să ştiţi, că poţi transforma cele mai insuportabile condiţii într-o adevărată fericire - prin puterea spiritului."

Pan. M. Vizirescu, născut la 16 august 1903, n-a fost niciodată înregimentat în vreun partid - fie el şi istoric -, unicul său "partid" fiind - cum a mărturisit - marea revistă *Gândirea*, iar unica ideologie - creştinismul naţional.

Ascultându-l, m-a uimit tăria crezului în idealul generaţiei sale de intelectuali iluştri. Un spirit efervescent, amintind de Noica sau de Ţuţea, o seninătate şi o detaşare de tot ceea ce este mărunt - lumesc, însuşiri dispărute azi - şi probabil pentru totdeauna - din societatea românească. Numai un asemenea om - cu un destin atât de dramatic - putea mărturisi cu profundă simţire şi cu o tulburătoare simplitate: "Socotesc o binecuvântare că am venit pe lume în acest neam, că n-am fost deviat în altă parte. Apartenenţa mea la neamul românesc este, într-adevăr, o bucurie şi un dar ceresc:.

"Venit pe lume în acest neam" în urmă cu 97 de ani, într-un sat din Oltenia (Braneţ), Pan. M. Vizirescu cel "luat în seamă de Dumnezeu" a plecat să-i reîntâlnească pe marii săi magiştri şi prieteni: N. Iorga, care l-a debutat ca poet în *Universul literar*, Tudor Arghezi, care l-a publicat în *Bilete de papagal*, Octavian Goga, Nichifor Crainic, care l-a chemat la *Gândirea*, Pamfil Şeicaru, Stelian Popescu, Dan Botta, Mircea Eliade. *Coloane care cresc necontenit*, cum se intitulează un volum de portrete apărut în Editura Timpul din Iaşi, cu puţin timp înainte de ultima sa plecare într-o zi de sfârşit de ianuarie. Nu-l va mai lansa în capitala spirituală a României pe care spunea că "o visa în epoca de izolare", ci poate dincolo, chiar printre neclintitele coloane...

Adevărul literar şi artistic, 8 februarie 2000.

GRUPAREA REVISTEI (1921-1944): NICHIFOR CRAINIC, LUCIAN BLAGA, VASILE BĂNCILĂ, ŞTEFAN BACIU, DAN BOTTA, AUREL D. BROŞTEANU, AL. BUSUIOCEANU, SEPTIMIU BUCUR, D. CARACOSTEA, ŞTEFAN CÂRSTOIU, D. CIUREZU, IOAN COMAN, N. M. CONDIESCU, ARON COTRUŞ, N. CREVEDIA, DEMIAN, Arhitect I. D. ENESCU, GHERGHINESCU VANIA, GEORGE GREGORIAN, SERGIU GROSSU, RADU GYR, N. I. HERESCU, PETRU P. IONESCU, AL. MARCU, GIB. I. MIHĂESCU, NIŢĂ MIHAI, BAZIL MUNTEANU, DONAR MUNTEANU, ŞTEFAN NENIŢESCU, OVIDIU PAPADIMA, VICTOR PAPILIAN, CEZAR PETRESCU, ION PETROVICI, ION PILLAT, VICTOR ION POPA, GRIGORE POPA, DRAGOŞ PROTOPOPESCU, NICOLAE ROŞU, ION MARIN SADOVEANU, D. STĂNILOAE, FRANCISC ŞIRATO, OCTAV ŞULUŢIU, G. TULEŞ, EMILIAN VASILESCU, TUDOR VIANU, PAN. M. VIZIRESCU, V. VOICULESCU, GHEORGHE VRABIE.
Revista este ilustrată cu desenele lui Demian.

IDEI, OAMENI, FAPTE

ŞERBAN C. ANDRONESCU : De la filiala americană A.O.S.-R 130

CRONICA LITERARĂ

GHEORGHE MIHAIL : Pan. M. Vizirescu - maestrul sonetului românesc ... 131
CĂLIN SĂMĂRGHIŢAN : Poezia doamnei Adina Enăchescu 131
GHEORGHE MIHAIL : Întoarcerea Negruţei 131

CRONICA PLASTICĂ

PAUL DUDEA : Doi artişti, două destine, două împliniri 132
PAUL DUDEA : Dialog figurativ - nonfigurativ în două galerii bucureştene 134

CRONICA MĂRUNTĂ

ILEANA MINCULESCU : Grupajul antieminescian din *Revista Dilema* 135

Redactor responsabil şi administraţie : CĂLIN SĂMĂRGHIŢAN
Sibiu, Bulevardul Victoriei, Nr. 28, telefon 069/210268
Ad-ţia pt. Bucureşti : SORIN BUNESCU, Str. Remetea, Nr. 18, sector 2, telefon 01/6532068

Gruparea revistei (serie nouă) : Călin Sămărghiţan, Zamfira Constantinescu, Aurel Cosmoiu, Maria Fanache, Iuvenalie Ionaşcu, Pan Izverna, Romulus Neag, Vasile Oltean, Virgil Oprescu Runceanu, Miron Scorobete, Ion Topolog, Mariana Vasilescu, Maria Vasii-Ilisia, Ovidiu Vuia, Rodica Ciocârdel-Teodorescu, Ion Ionescu-Isar.

Tehnoredactare computerizată Maria Suciu	Tiparul executat la S.C. POLSIB S.A. Sibiu

Exemplarul 30.000 lei. **Exemplarul pentru străinătate: 5 $; 8 DM; 30 Ffr.**

GÂNDIREA

Serie nouă Anul VIII Nr. 4-5/1999

Fondatori: CEZAR PETRESCU şi NICHIFOR CRAINIC
Director onorific: PAN. M. VIZIRESCU

NICOLAE PAULESCU

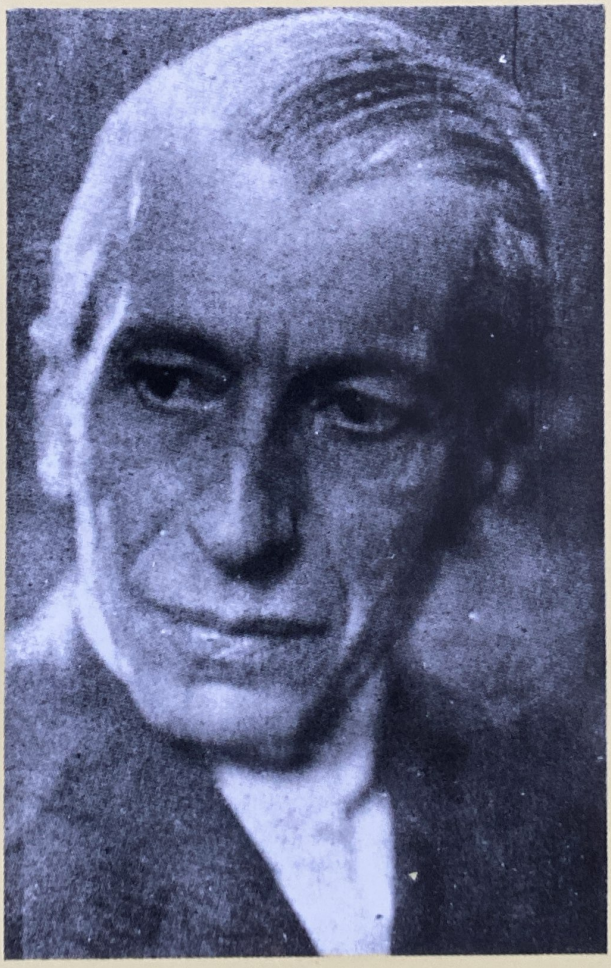

Profesorul PAULESCU

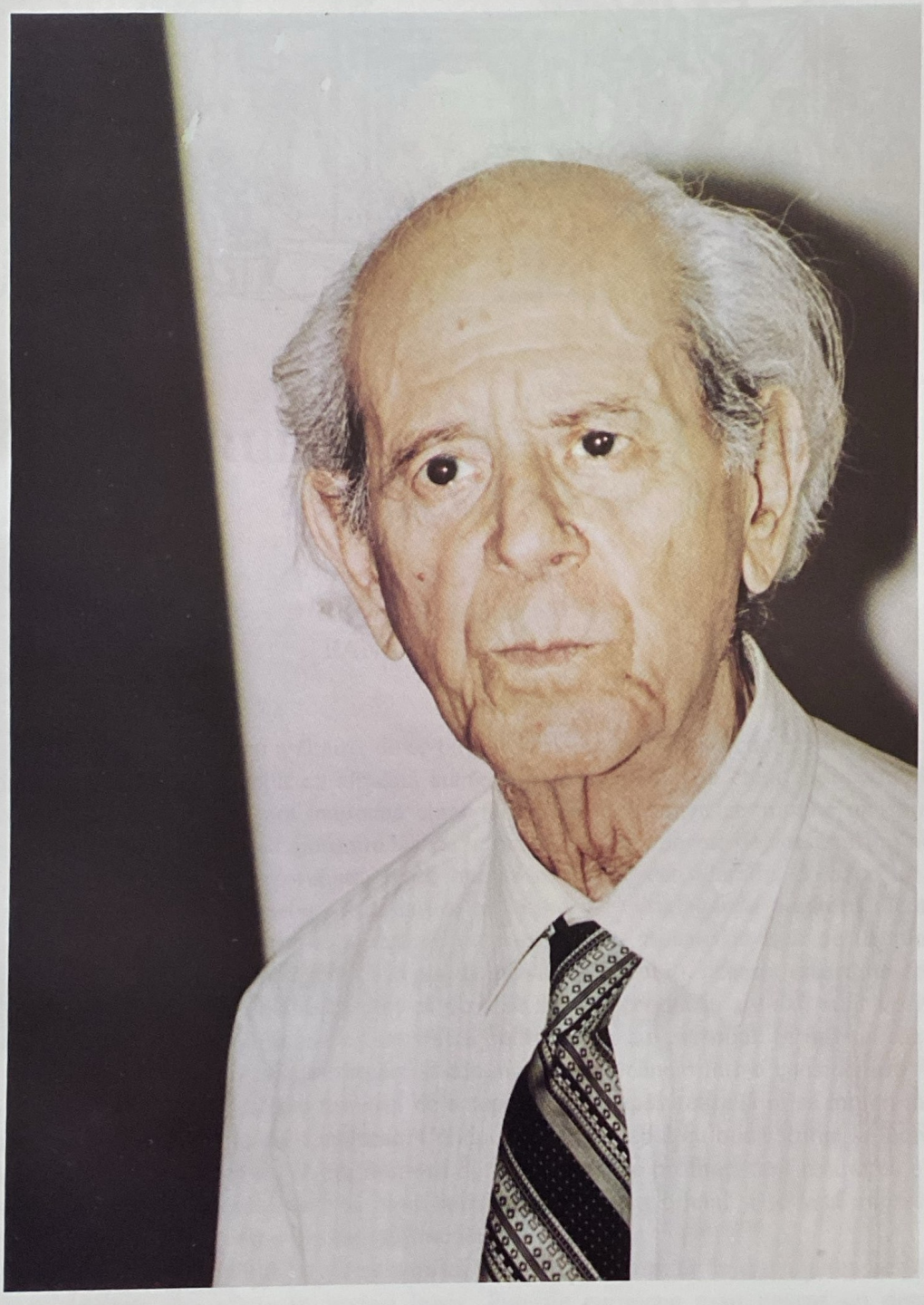

Scriitorul Pan. M. Vizirescu la vârsta de 96 de ani.

SACRUL NOSTRU LEGĂMÎNT TESTAMENTAR

DE

PAN. M. VIZIRESCU

Mă întreb deseori cu mâhnire, de ce ţara noastră nu este văzută cum se cuvine pe plan internaţional ? Parcă mai mult ca altădată suntem foarte neglijaţi, ba chiar nesocotiţi. Ni se lasă impresia că suntem o ţară înapoiată chiar fără perspective şi ni se impune un spirit de călăuzire şi chiar de generoasă ajutorare lăsând impresia că avem nevoie de acest sprijin pentru propria afirmare. Ţările din jurul nostru se bucură de o altă consideraţie, ceea ce le oferă încurajări în respectul intereselor şi planurilor ce le nutresc. Propaganda acestora făcută cu mult meşteşug, cu multă stăruinţă şi deseori cu documentări injuste, ne lasă pe un plan de inferioritate. Trebuie să recunoaştem că în pofida adevăratei dreptăţi, aceasta este atmosfera ce ni se oferă. De asemenea e de netăgăduit că puterile noastre conducătoare sau sunt lipsite de interesul naţional sau se mulţumesc cu satisfacţii politice de ordin personal. Şi într-un caz şi în altul noi resimţim această stare umilitoare şi continuăm să rămânem într-o consideraţie foarte jenantă. Mai mult ca alţii suntem urmăriţi de o supraveghere apăsătoare şi ni se impun măsuri care nu sunt spre folosul nostru românesc. Conducătorii le acceptă cu bună ştiinţă şi încredere că toate aceste măsuri sunt adevărate favoruri din care avem de profitat, deşi realitatea e alta. Conştiinţa noastră românească este în plină suferinţă sub raport oficial şi se lasă impresia că păstrarea ei nu mai corespunde mentalităţii moderne.

Am trăit 50 de ani sub urgia comunistă poate mai interesată de distrugerea noastră în raport cu celelalte ţări aflate în acelaşi lagăr. Puterile europene n-au mişcat un deget de ajutorare. Asistau cu bunăvoinţă la toată acţiunea ucigaşă îndreptată împotriva întregului popor. Intelectualitatea a fost nimicită cu sutele de mii în cele mai sălbatice chipuri şi nici ţărănimea nu a fost scutită de această monstruoasă prigoană. În concepţia puterilor europene

apărea ca o manifestare umanitară, tolerabilă şi poate chiar necesară pentru sustragerea popoarelor din viaţa naţională şi creştină. Bolşevismul era acceptat la loc de frunte în politica europeană şi americană în dirijarea lumii. A fost o vreme până la instaurarea deplină a comunismului la noi, când americanii ne amăgeau grosolan că vor veni să ne scape, ceea ce nu constituia decât o înşelătorie făcută cu înţelegerea lui Stalin ca să nu încercăm vreo mişcare de eliberare. Această înşelătorie ne-a făcut să acceptăm jugul. În cele din urmă eliberarea am făcut-o noi dărâmând comunismul cu jertfe enorme. A fost un examen de eroism al neamului românesc din proprie iniţiativă cum s-a manifestat de-a lungul istoriei. De fapt după cum se ştie foarte bine înrobirea comunistă nu a fost lucrare românească, ci cu meşteşug diavolesc organizată şi impusă criminal de către străinii aflaţi în ţară. E un lucru care se ţine sub tăcere pentru ca tot ei să apară ca victime, deşi sunt vinovaţi de toată suferinţa provocată neamului românesc. Ce interes avea neamul nostru să-şi ucidă cărturarii, să se înrobească sub asuprirea păgână şi să ne interzică credinţa creştină ? E clar şi trebuie ţinut minte că aceşti străini de neam au organizat pieirea noastră. Comunismul cu sutele de milioane de victime şi vreme îndelungată oficial e mai mult trecut sub tăcere. Numai dreptatea Bunului Dumnezeu ne poate purta de grijă şi nouă, cea omenească e înşelătoare şi pierzătoare. Omenirea e sub conducerea unor puteri care o manevrează după bunul plac prin tăria banului. Avem în zilele noastre martirajul românului nevinovat Ilie Ilaşcu şi a însoţitorilor săi ţinuţi sub teroarea unei bande de criminali nederanjaţi de puterile cârmuitoare ale lumii care pretind că apără drepturile omului. Avem răpite din trupul nostru mădulare sfinte ca Bucovina şi Basarabia fără nici un fel de drept, decât tâlhăreşte, şi fapta e tolerată de cei care spun că apără drepturile omului şi ale popoarelor. O asemenea omenire se degradează pe ea însăşi la acest sfârşit de mileniu prin aceste oribile nedreptăţi.

Am asistat de Sfintele Patimi şi Sfânta Înviere a Domnului din primăvara acestui an la bombardarea unui popor creştin prin coaliţia marilor puteri, numai pentru înlăturarea unui om de la putere, ceea ce încă nu s-a realizat, dar poporul a fost masacrat şi distrus. Fapta e justificată în numele apărării păcii, a dreptăţii şi a umanităţii. Aşa se apără în concepţia lor pacea propovăduită de Mântuitorul Iisus Hristos, pentru a cărei menţinere se fac jurăminte şi legăminte planetare. Aicea nu mai e pacea lui Iisus ci lucrarea necuratului cu sute de mii de oameni puşi în suferinţă. Aceasta este mentalitatea cârmuitoare de astăzi, pe criterii de ură şi de lovituri în temeiul puterii pe care o deţin.

În interior nu mai putem avea o linişte naţională fiindcă se duc acţiuni de primejdioase tulburări. Neamul nostru cu un trecut istoric şi o exemplară unitate naţională este pus în discuţie de către minoritarii care au cele mai sigure şi nestingherite drepturi. Sub influenţă din afară şi pe baza unor principii lansate de forţe oculte au devenit extrem de provocatori cerând drepturi ca să ne depăşească pe noi. Conducerea acestui curent o are U.D.M.R-ul care în mai multe rânduri ne-a pretins renunţarea la suveranitatea noastră naţională, ca să devenim stat federativ sau poate chiar colonial. S-a lansat ideea că în România se află 14 minorităţi fără să fie numite şi să se dea numărul fiecăreia. Se sugerează astfel cu mişelie faţă de străinătate că aceste minorităţi formează o majoritate copleşitoare pe lângă care s-ar mai afla şi câţiva români. Este o impresie care se impune de la sine faţă de cei care nu cunosc realităţile. Unde s-ar tolera la Budapesta asemenea provocări ? U.D.M.R-ul întreţine o ură puternică împotriva limbii române, născocesc tot felul de pretenţii ca să nu se mai vorbească limba noastră. Pe unde ei pretind că sunt "majoritari" şi poporul român "minoritar", vânzătoarele din magazine refuză să servească un client care vorbeşte românește. Mai mult decât atât, cu o stăruinţă periculoasă agită şi celelalte minorităţi din România, mai ales pe ţigani, pe care şi-i fac

complici în acţiunea lor de subminare a statului român. E locul să amintim aici o ştire publicată în ziare, din care se putea afla că guvernul de la Budapesta intenţionează să ia o măsură de separare a ţiganilor într-un cartier special. E treaba dumnealor, dar de ce la noi se asociază contra noastră ? Fac parte din guvernul român cu câteva locuri, există un minister al minorităţilor şi mereu asistăm la dezbateri parlamentare unde-şi formulează tot mai multe pretenţii.

În timpul ocupaţiei Ardealului de Nord după Dictatul de la Viena, au făcut orori în populaţia românească şi până acum nu s-a tipărit o carte albă cu documentarea necesară ca să le cunoască şi altă lume. Desigur că prin trecerea timpului totul se uită, iar ei pretind că nu e cazul să se mai vorbească despre trecut fiindcă ştiu cu ce se pot lăuda. Cu asemenea aspecte s-ar părea că suntem un popor bleg care tolerează orice. Nu trebuie însă să confundăm această lipsă de conştiinţă naţională atât de vizibilă la oamenii noştri politici. Ne-au schingiuit destul comuniştii ca să mai tolerăm şi duşmăniile care se dezvoltă în interiorul nostru. Cu bombardamentul american din Serbia s-au şi aprins inimile unora spunând că e o lecţie pe care trebuie să o învăţăm de ceea ce avem de făcut.

Suntem cel mai tolerant popor, li s-a dat tuturor străinilor posibilitatea de a conviețui în pace cu noi, pace de care au nevoie şi ei şi noi. Suntem un popor de mari virtuţi trecut prin mari opresiuni şi tot ce am realizat bun e opera noastră. Avem un pământ sfinţit de jertfele martirilor unde au găsit pâine şi drepturi toţi care au venit, chiar fugăriţi din alte părţi. Avem o viaţă spirituală de cea mai înaltă puritate. Ne-am născut creştini iar Biserica e însăşi temelia existenţei noastre, aşa cum împodobeşte Sfânta Cruce tot pământul românesc de la un capăt la altul. Comori de nestemate ale vieţii spirituale.

E cazul să amintim cât de bine ne-a cunoscut Eminenţa Sa Papa Ioan Paul al II-lea în timpul vizitei făcute, cu respect, care l-a onorat, asupra ţării noastre, ca popor, istorie şi credinţă. Ne-a lăsat o amintire cu adevărat sfântă numind ţara noastră "Grădina Maicii Domnului". Nu ştiu, să fi mai găsit o asemenea frumuseţe de înţelegere în vreo altă ţară prin câte a călătorit. Ortodoxismul nostru l-a mărturisit că ne aparţine chiar din veacul naşterii noastre. Astfel putem înţelege că cele două biserici surori formează cele două braţe ale Sfintei Cruci prin care Mântuitorul îmbrăţişează omenirea. Această imagine dă însăşi esenţa divină a creştinismului.

În legătură cu cinstita noastră cunoaştere amintim şi mărturisirile Eminenţei Sale, Şefului Rabin Şofran, care ori de câte ori a avut prilejul a rostit cuvinte de laudă şi recunoştinţă faţă de poporul român pe care-l pune în rugăciunile sale.

Am reţinut aceste pilde de aprecieri curate rostite cu sfinţenie, în contrast cu numeroase consideraţii din cele ale politicienilor, care pun adevărul în suferinţă.

Cine izbuteşte să cunoască pe românul adevărat în făptura şi cu istoria lui îşi dă seama că a descoperit o mare valoare de om. Fire blândă, bună şi înţelegătoare gata oricând să dea sprijin pentru cel aflat în nevoie şi de o cinste morală greu să i se găsească asemănare. Nu a încălcat niciodată drepturile nimănui. Istoria este mărturie, dar i s-au încălcat ale lui de către feluriţi acaparatori care-şi manifestă şi astăzi apucăturile. Nu ne cunosc alte popoare cum s-ar cuveni că obârşia noastră este de neam nobil. Aici ne-am născut, ne-am dezvoltat păstrându-ne nealterată fiinţa şi toate darurile pe care ni le-a hărăzit Dumnezeu. Am avut domnitori în trecutul nostru ca modele, de felul cum s-au afirmat în cârmuirea şi ocrotirea acestei ţări, cei mai de seamă apărători ai creştinismului. Ştefan cel Mare a stârnit admiraţia Papii de la Roma care l-a numit "Atlet al creştinătăţii" pentru apărarea Europei împotriva năvălirilor otomane, cum n-am putea să-i găsim asemănare. A umplut Moldova de biserici şi mânăstiri şi a

întemeiat şcoli şi o cultură românească, nu la dimensiunile occidentale, dar de o puritate sufletească şi un patriotism pururi renăscător. "Hai fraţi, hai fraţi, la năvală daţi, / Steagul, crucea, ţara v-apăraţi !" sunt versuri care aparţin lui Ştefan cel Mare, atât de cuprinzătoare în esenţa lor de apărare naţională, cu perspective de veşnică dăinuire. Ştefan cel Mare era o forţă spirituală care s-a încadrat în veşnicie. Despre Mihai Viteazu, Nichifor Crainic spune că l-a anticipat pe Napoleon Bonaparte. Aceeaşi superioritate în planurile lui şi în activitatea pe care a desfăşurat-o cu un eroism şi îndrăzneală greu de comparat la vremea aceea pentru măreţia lor. Petru Rareş alt cârmuitor de înalte virtuţi şi credinţă creştină. Matei Basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu, toţi cu contribuţii măreţe în aceste ţărişoare neştiute de orgoliosul Apus. Noi nu facem aici aprecieri apologetice, socotim însă că avem o datorie de sfinţenie să ne înfăţişăm cum suntem. În vreme ce Ardealul a fost martirizat sute de ani sub dominaţia plină de ură a celor care ne-au stăpânit ca năvălitori, noi ne-am păstrat cu toată opresiunea înrobitoare, făptura noastră nealterată cu toate încercările de deznaţionalizare şi acţiunea de înăbuşire a limbii române. La noi au toate drepturile egale cu ale noastre, chiar şi miniştri în guvern, iar unul a candidat şi la preşedenţia României. Nu-i învinuim pe toţi ungurii de pornirea plină de ură contra noastră din partea celor ce-i agită. Vina o poartă cei care îi tolerează pe aceştia şi lasă impresia că România a ajuns bătaia de joc a tuturor nesăbuiţilor. Trebuie să le spunem pe nume, ca să-şi dea seama că ei nu fac altceva cu provocările şi pretenţiile nesăbuite, decât să producă vrajbă şi veşnice neînţelegeri. Dar oricât ar căuta să-şi asocieze pe ţigani şi pe alţii, cărora le stârnesc duşmănie contra noastră, nu vor izbuti decât să-şi demaşte ţelurile de ostilitate. Pe cei de bună credinţă, care înţeleg că pământul acestei ţări îi hrăneşte ca şi pe noi şi au aceeaşi datorie ca şi noi, să respectăm o convieţuire cinstită, mulţumind lui Dumnezeu şi rugându-L să ne poarte de grijă în bunătatea şi omenia cu care ne-a dăruit.

Port în sufletul meu ca şi dumneata iubite cititor, sacra lege testamentară de a nu îngădui nici un fel de târguială împotriva făpturii şi suveranităţii noastre naţionale.

ŢARA VECHE

DE
PAN. M. VIZIRESCU

Citesc, în şirul florilor de nalbă
Ce-şi risipesc aromele în vânt,
Letopiseţul scris pe zarea albă
Cu seva moaştelor de sub pământ.

Şi spune slova cum că Dumnezeu,
Trecând prin nori cu ciucuri de zăpadă,
A coborât c-un cap de curcubeu
Şi-n Ţara asta şi-a făcut ogradă.

C-avea aproape iezi şi aguridă,
Ştiubeie largi cu zvon de mânăstire,
Avea chilimuri moi de pălămidă
Şi granguri îmbrăcaţi în patrafire.

Tot ce-ntâlnea purta botezul crucii,
Pădurile căderniţau tămâie
Şi-şi descărcau uiemurile nucii
În căpisterea lui cât o lămâie.

Grăia pe româneşte bunul Tată
Că asta era mierea gurii sale,
De-l pricepeau şi pruncii din covată
Şi florile cu zâmbetu-n petale.

Românii-l socoteau fără greşală
Bunic de-al lor, că le zicea "nepoate",
Şi culegeau din vorba lui domoală
Neprihănit izvor de bunătate,

Treceau copii cu turme de mioare
Închipoşaţi ca smeii cu bâzdoace,
Din poartă, Dumnezeu, pe fiecare
Îl miruia c-o mână de noroace.

Iar când un corn suna în doagă sură
De-şi slobozeau din chingi Românii para,
Privindu-i neştiut printr-o spărtură,
Îi binecuvânta să-şi scape Ţara.

Porneau dogori dospite prin bordeie,
Se împleteau şi se topeau în spuză,
Românii-aveau sâneţe şi răsteie
Şi spic de doină semănau din buză.

Băteau în patru părţi şi tăiau drumuri,
Puneau pândari şi iar porneau-nainte,
Oştiri întregi zburau peste tărâmuri,
Lăsând zălog poieni de oseminte.

N-a fost balaur să-l ajute colţii
Să rupă muşcătură din moşie,
Că l-a răpus împunsătura morţii
Şi peste neamul lui a curs urgie

Aşa grăiesc bucoavnele de nalbă
Şi ung cu mir văzduhul Ţării mele...
Pe urmă anii au zburat în salbă,
Pe Dumnezeu l-a prins un dor de stele,

A pus o cruce-n casa lui pe vatră
Şi s-a-nălţat pe scări crepusculare,
Că-ntemeiase voivodat de piatră
Şi era Domn, acum, Ştefan cel Mare !

Pan. M. Vizirescu, *Prinos de Lumină şi Har*,
Ed. Agora, Iaşi, 1995, p. 40-42.

"PREAMĂRIND PE DUMNEZEU"
- SCRIITORUL PAN. M. VIZIRESCU LA 96 DE ANI -

DE
CĂLIN SĂMĂRGHIŢAN

La ceas aniversar, un gând spre personalitatea acestui sfârşit de veac, dl. Pan. M. Vizirescu, a cărui viaţă, închinată culturii româneşti, a străbătut acest secol greu încercat al istoriei noastre celei adevărate. Aureolat de aprecierile marilor noştri interbelici, viaţa şi atitudinea domniei sale aduce zilei de astăzi demnitatea şi curajul pe care un popor trebuie să le afirme în toate momentele existenţei sale. Pentru perioada pe care o trăim azi, când încercările de deznaţionalizare şi prozelitism confesional depăşesc până şi limitele bunului simţ, prezenţa vie şi activă a unei atari personalităţi este mai mult decât necesară, este salutară. În primul rând pentru puterea de a mărturisi bucuria apartenenţei la neamul nostru românesc şi a împărtăşirii credinţei celei adevărate adusă de Hristos, mărturisind despre o generoasă bogăţie spirituală ce se agoniseşte prin demnitatea şi rectitudinea unei vieţi scăldate în conştiinţa valorilor noastre naţionale şi inspirate de blândeţea mioritică a unei credinţe bimilenare.

Comunismul a condamnat şi a sortit uitării o viaţă ce se întrezărea strălucitoare pentru tânărul şi promiţătorul colaborator al celor mai cunoscute periodice ale anilor '30, aflat în atenţia personalităţilor culturale ale acestui timp, dar acelaşi comunism nu a reuşit să frângă un destin ce se reînnoadă şi se afirmă azi mai cu folos pentru neam, poate, decât atunci. Probabil că Dumnezeu a lăsat un diamant în adâncurile pământului pentru a-l scoate la suprafaţă atunci când are nevoie mai multă de el. Când strălucirea lui trebuie să lumineze pe cei ce locuiau în întuneric. Când destinul se poate împlini mai plin de sens şi mai cu strălucire pentru planul tainic al lui Dumnezeu. Când suferinţa se sfârşeşte în înviere.

Aşa se întâmplă când viaţa unui om cuprinde în ea o parte a istoriei româneşti, ori când destinul istoric al unei naţiuni se imprimă cu sânge şi faptă într-un destin personal.

În faţa unei mărturisiri de o viaţă, ca cea a d-lui Vizirescu, toate încercările micilor trepăduşi de azi, de a induce în conştiinţa poporului ruşinea de a fi român şi ruşinea de a fi ortodox, sunt spulberate. O ideologie internaţionalist-comunistă a încercat oarecând să subjuge conştiinţa românismului. Astăzi, o asemenea ideologie internaţionalist-(aşa-zis) democratică încearcă să subjuge acelaşi românism descătuşat; astfel că e nevoie şi acum, poate mai mult decât atunci, de cei ce întrupează autentice valori naţionale şi care cu discernământul experienţei arată cu degetul ceea ce se află în spatele măştilor zâmbitoare.

Admirăm, în viaţa d-lui Pan. M. Vizirescu, asumarea acestui destin întru slujirea românismului şi spre slava lui Dumnezeu, într-o perioadă a marilor bucurii dar şi a marilor decepţii ale acestui secol. Redacţia "Gândirii" îi urează "**La mulţi ani**" domniei sale, cu sănătate şi aceeaşi putere spirituală inspiratoare pentru generaţiile ce vin:

"Mai sus cu-ndemnul Tău, mereu
Tot alte bogăţii culeg,
Şi preamărind pe Dumnezeu
Abia aşa mă simt întreg."

"AM PEREGRINAT UN AN DE ZILE PRIN SATE, PE LA RUDE, PE LA ŢĂRANI, CA SĂ DISPAR DIN EPOCA ACEEA"

DE
PAN. M. VIZIRESCU

Marina Spalas: Domnule Vizirescu, dumneavoastră aţi trăit aproape un secol, valoraţi un secol.

Pan M. Vizirescu: Omul secolului.

M.S.: Din el aţi lipsit fizic, 23 de ani. Când v-aţi întors după 23 de ani, ce vi s-a părut că s-a schimbat ?

P.V.: Totul ! Nu mai recunoşteam nimic. Era ca şi cum aş fi trăit în altă viaţă. Eu eram la Slatina. Am stat ascuns, dar cum cuvântul ăsta este folosit şi de delincvenţii adevăraţi, eu îi zic "exilul meu de taină". Aşa numesc această epocă în care am fost izolat de lume.

M.S.: De fapt, pentru ce aţi fost dumneavoastră condamnat la închisoare ?

P.V.: Am fost condamnat de Tribunalul Poporului la muncă silnică pe viaţă.

M.S.: În ce an ?

P.V.: 1944 iunie. Condamnat de acest tribunal al Poporului, primul înfiinţat de comunişti în România, după modelul rusesc, însă ilegal. Au fost două procese, atunci. Unul al generalilor care au luptat contra comunismului şi altul al ziariştilor, în număr de paisprezece. Începând cu Stelian Popescu, cu Nichifor Crainic, cu Pamfil Şeicaru, cu Ilie Rădulescu, Grigore Manoilescu, Radu Gyr, în sfârşit, am fost paisprezece.

M.S.: Aţi participat la proces sau s-a desfăşurat în lipsa dumneavoastră ?

P.V.: În lipsa mea; eu, când au venit comuniştii la putere, lucram la Radio, ca subdirector al Radiojurnalului şi chiar noi am recepţionat mesajul de trădare, aşa numesc eu momentul acela.

M.S.: 23 august 1944 ?

P.V.: Da, 23 august 1944, Mesajul Regelui. Eram chiar acolo, în cabinetul meu, împreună cu Eugen Boureanu (tatăl lui Radu Boureanu) şi cu Radu Vasilescu, care era reporter pentru fotbal. Când ne-am pomenit cu mesajul Regelui, prin surpriză. Când am auzit...

M.S.: De fapt, cum s-a transmis mesajul ? L-a adus cineva ?

P.V.: Nu. S-a dat întâi semnalul. Directorul general a spus: "Atenţiune, atenţiune, ascultaţi la postul de radio se va transmite un mesaj de mare importanţă pentru destinul ţării". Aveam difuzoare, microfoane în cameră. Am încremenit toţi de spaimă pentru că ştiam ce ne aşteaptă.

M.S.: Cine a făcut atenţionarea ?

P.V.: Direcţia generală. Directorul general, acolo, Lulu Ionescu se numea.

M.S.: Alexandru Ionescu.

P.V.: În sfârşit, după câtva timp, ne cheamă pe toţi în cabinetul lui. Ştiţi unde era sediul. Spune: "În noaptea asta nu pleacă nimeni. Stăm pentru că se vor transmite multe mesaje şi informaţii". Şi atunci eu am spus: Domnule Director General, din seara asta eu nu mai fac parte din Societatea de Radio. Vă rog să mă consideraţi demisionat. Nu vreau să slujesc un stat trădător". Ăsta a fost cuvântul meu şi îl menţin pentru că aşa a fost. Altul era destinul ţării noastre dacă nu capitula fără condiţii în faţa acestor barbari de ruşi.

M.S.: Regele susţine că nu era altă soluţie.

P.V.: Asta este teza lor. Pentru că ei au fost toţi trădători. Şi şefii partidelor politice. Li s-a dictat din Occident. Occidentul avea interes să ieşim noi din război şi să rămână Germania descoperită, cum a şi fost de altfel. Pentru că dacă venea cu arma secretă atunci se termina cu Rusia, definitiv.

M.S.: Ei lucrau la bomba atomică.

P.V.: Da, la bomba atomică. Dar în sfârşit, lucrurile au trecut. Cei care au supravieţuit ca vai de ei, cei care au murit au scăpat mai repede, prin puşcării, prin acte de teroare, ştiţi. Nu am luat contact cu această lume. Dumneavoastră aţi fost martoră.

M.S.: Când v-aţi ascuns ?

P.V.: M-am retras, după ce a fost arestat Mareşalul Antonescu, pentru că el era pentru noi omul de nădejde al ţării, nu ceilalţi. După ce a fost arestat, am stat câteva zile în comuna Bolintinu, se află aici, lângă Bucureşti. Am stat ca vai de lume, găzduit de ţărani, am venit la Bucureşti şi pe urmă am plecat la Slatina. Mai aveam doi fraţi. Unul era avocat şi altul era student la drept. Trebuia să-şi dea şi el licenţa. Am plecat la Slatina fiind sigur că dacă pun mâna pe mine s-a terminat. Ştiam ce mă aşteaptă, pentru că eu scrisesem la reviste naţionaliste, anticomuniste. Asta a fost activitatea mea. Ca şi Cezar Petrescu. Dar el nu a fost în lotul nostru. Ca şi alţi scriitori de dreapta. Era lupta între dreapta şi stânga. Noi eram de dreapta.

M.S.: La ce reviste scriaţi ?

P.V.: Scriam la "Universul", care era cel mai mare ziar. La "Calendarul", ziar zilnic al lui Nichifor Crainic, ziar de dreapta. Uneori scriam şi la "Curentul". Am avut revista noastră, a tineretului, se numea "Sfarmă-Piatră". O revistă naţionalistă.

M.S.: Legionară.

P.V.: Nu, nu erau legionare. Sunt informaţii false. Bunăoară, despre Vintilă Horia au spus că a fost legionar pentru că a scris la "Sfarmă-Piatră". Acolo am scris toţi, fără să fim legionari. Nici un legionar n-a scris la "Sfarmă-Piatră". Nu că i-am fi urât. Nu-i uram, pentru că domnul lor era un domn pentru salvarea patriei noastre. Dar nu ne potriveam temperamentul, să fac parte dintr-o asemenea organizaţie, să mi se dea ordin ce să fac. Asta

n-am acceptat niciodată în viaţă. M-am retras la Slatina. Am peregrinat un an de zile prin sate, pe la rude, pe la ţărani, ca să dispar din epoca aceea. Şi pe urmă nemaiavând unde să mă duc, am venit în familie, la Slatina. Am stat acolo, până am împlinit 23 de ani de la dispariţie sub paza lui Dumnezeu, şi a Maicii Domnului, şi a lui Iisus Hristos, care m-au ocrotit cu puterea lor, căci simţeam mâna divină deasupra capului meu, că mă apără.

M.S.: Domnule Vizirescu, când v-aţi retras din viaţa socială, la 23 august 1944 eraţi o personalitate cunoscută, dacă făceaţi parte din conducerea Societăţii de Radio şi colaboraseţi la multe reviste culturale.

P.V.: Sigur că da.

M.S.: Cum vi s-a părut viaţa culturală când aţi revenit, faţă de ce cunoşteaţi înainte ?

P.V. (râde): Cum să mi se pară. Ceva spurcat, duşmănos, un produs al terorismului. Nu mai avea nici-o legătură cu destinul şi cu sufletul neamului nostru românesc. Era de groază.

M.S.: Dar referitor la personalităţile care scriau şi apăreau în public care vi se părea că era diferenţa ?

P.V.: Enormă. Pentru că eu eram deprins cu marile personalităţi de dinainte de război: Octavian Goga, Nicolae Iorga, Rădulescu-Motru, filosoful Ion Petrovici, care într-o vreme a fost şi Preşedintele Consiliului de Administraţie la Radio, Dragoş Protopopescu, bun prieten al meu ş.a. Dacă vrei să facem odată o emisiune despre el, aş fi foarte bucuros. Nichifor Crainic. Colaborasem la "Bilete de papagal" al lui Arghezi. Ieşisem deasupra. În generaţia mea am fost printre primii care au vorbit la Radio, prin '31 sau '32, nu-mi aduc bine aminte.

M.S.: Imediat sau la puţin timp după ce se inaugurase postul de radio.

P.V.: Da, am fost printre primii din generaţia mea şi am vorbit la "Ora naţiunii", unde vorbeau numai personalităţile. Dar aşa s-a întâmplat. S-a întâmplat că am început să colaborez la "Gândirea". Era visul meu.

M.S.: Cine mai colabora atunci la "Gândirea" ?

P.V.: A, păi la "Gândirea" erau Blaga, Ion Pillat, doctorul Vasile Voiculescu.

M.S.: Doctorul Vasile Voiculescu lucra şi el la Radio.

P.V.: Da, era la partea culturală. Mai scriau Dragoş Protopopescu, Bazil Munteanu, Cezar Petrescu. O serie întreagă de personalităţi. Floarea literaturii de atunci şi în poezie, şi în critică şi în filosofie. Celelalte reviste erau neglijabile pe lângă "Gândirea", care întemeia o cultură nouă bazată pe principiile tradiţionalismului. Pentru că asta era. Asta e condiţia unei culturi adevărate: să menţină structurile de viaţă spirituală ale unui popor: tradiţia. Dar nu o tradiţie sclerozată, anchilozată, ci o tradiţie care să fie mereu înnoită, fără să se altereze valorile ei spirituale. Asta a însemnat "Gândirea". Principiile de la care a plecat erau "pământ şi cer românesc". Pământul este spaţiul geografic pe care-l avem şi unde sunt înfipte rădăcinile noastre seculare, drept cel mai vechi popor din zona asta şi poate din întreaga Europă şi, în acelaşi timp, partea existenţei noastre fizice, care ne hrăneşte, ne dă puterea de a trăi, şi "cerul" unde se află spiritualitatea, credinţa noastră în Dumnezeu, divinitatea, dumnezeirea noastră, obârşia noastră spirituală în care crede poporul român ortodox, unul dintre cele mai credincioase popoare. Nu ştiu ce a rămas după comunismul care a fost o teroare îngrozitoare. Asta era cultura pe care a întemeiat-o "Gândirea" şi puţini tineri scriau acolo. Scria şi Dan Botta care era un mare clasicist, o mare personalitate, un om de o cultură extraordinară, poet bine echilibrat, filosof. A scris şi Mircea Eliade, la început. Pe urmă s-a îndepărtat prin plecarea în India. Apoi s-a dus la Nae Ionescu, la "Cuvântul", devenind un discipol al lui Nae

Ionescu. Între Nichifor Crainic şi Nae Ionescu nu prea erau relaţii bune, totuşi au colaborat amândoi la "Cuvântul". Să vă spun ceva despre presa epocii ?

M.S.: Da.

P.V.: Imediat după război şi reîntregirea ţării au apărut ziare noi. Se simţea nevoia unei prese care să răspundă idealului naţional ce fusese atins. Orice naţiune are idealul său iar noi, mai mult decât oricare, aveam un ideal bine precizat şi cu mare vechime şi cu mitul lui. Nu-mi vine să mai folosesc cuvântul mit, fiindcă l-am auzit la televizor folosit împotriva lui Eminescu de nişte... Cheamă diferiţi indivizi, care n-au nici o răspundere, vorbesc despre Eminescu în batjocură. Ăsta este un capitol care trebuie dezbătut altădată. Altfel, dacă-l sugrumăm pe Eminescu, înseamnă să sugrumăm naţiunea română. El este sufletul românesc. După primul Război Mondial, când se înfăptuise idealul naţional, era un haos. Generaţia care realizase Unirea se transformase, nu mai erau idealiştii dinainte. S-au pus pe afaceri. Afaceri în colaborare cu străinii care erau mari specialişti. Poate că mă înţelegeţi. Şi deci societatea românească a căpătat alt aspect. Şi în criză de ideal tineretul a găsit necesar să formuleze ideea că România este a românilor. Care nu era acceptată nici în Occident, iar la noi oamenii politici erau spuşi şi vânduţi cum sunt şi acuma. Tocmai aici revista "Gândirea" are rolul ei, fiindcă a apărut ca o necesitate pentru unirea culturii în toate provinciile româneşti şi cele noi reunite. Ceea ce a constituit un ideal al culturii noastre. Pe urmă tineretul a lansat mişcarea naţionalistă ca să abată cursul ideilor comuniştilor care veneau în bande din Rusia şi se strecurau peste tot. Şi-au făcut gazete. Gazeta "Dimineaţa" era comunistă. Îşi ziceau social-democrate, dar erau comuniste. Spuneau: comunismul este o formă a umanitarismului. Sub acest aspect s-au lansat şi-şi popularizau ideile. Nu direct comuniste. Mişcările naţionaliste erau de mai multe tipuri. Era mişcarea lui A.C. Cuza.

M.S.: Legionară.

P.V.: Nu, n-a fost legionară. Începutul mişcărilor studenţeşti a fost în 1922, la 10 decembrie. Un conflict între studenţii Facultăţii de Medicină, care s-a generalizat şi apoi a luat proporţii la toată studenţimea. Dintre profesori era A.C. Cuza, profesorul de la Iaşi, care era şi poet. Romanţa "Deschide, deschide fereastra" este compusă pe versurile lui. Era un om foarte inteligent. Nepotul domnitorului Cuza. El a purtat de grijă doamnei Cuza până a murit. Era binecunoscut ca antisemit. Imediat a intrat în rândul studenţilor şi i-a luat sub protecţia lui. Pentru care a primit diferite pedepse. Dar el nu s-a temut. A făcut gruparea "Apărarea naţională" care însemna o luptă pentru afirmarea românismului. Şi aşa a luat naştere această mişcare naţionalistă. Altă mişcare naţionalistă era a studenţimii, care mergea înainte pe firul ei. Apoi a apărut mişcarea legionară. Din mişcarea studenţească a apărut. Mai era Octavian Goga, era Iorga - care la un moment dat a stagnat cu ideile naţionaliste. Era prea onorat prin străinătăţi unde se ducea şi i se impunea şi lui. S-a certat cu A.C. Cuza. Ei fuseseră cei doi mari creatori ai ideii naţionale şi autorii răscoalei de la 1907. Pe urmă Iorga a revenit la ideile naţionale. Am să vă spun pentru că este foarte frumoasă povestea: eu eram profesor la Liceul Militar de la Cernăuţi, prin 1937. Domnul Iorga a făcut Congresul "Ligii culturale", al cărei preşedinte era, unde a adunat crema intelectualităţii din România, la Iaşi. M-a invitat şi pe mine, pentru că mă cunoştea, mă stima şi mă plăcea, să ţin o comunicare, ceea ce pentru mine era un lucru de mare onoare, să vorbesc despre literatura noastră de atunci. Erau multe comunicări, ca la orice congres. Am acceptat şi m-am dus. Sala Teatrului Naţional gemea şi când să intru în sală, în uşă cine credeţi că era ? Mâna dreaptă a lui Corneliu Codreanu: Ilie Gârneaţă. Un om cu barbă, era avocat. Şi zic: Ce faci, bădie Ilie aici ? Noi asigurăm ordinea şi siguranţa Congresului. Deci se apropiaseră. M-am dus. Domnul Iorga a deschis Congresul.

Dacă l-aţi fi auzit, vă transforma imediat, intra înăuntrul dumneavoastră cu exploziile lui. Vă făcea alt om. A început să vorbească despre Iaşi. "Iaşul nu mai e românesc. E cu totul înstrăinat". Deci a revenit la ideea iniţială "şi dacă nici Copoul nu mai e românesc", fusese cartierul cărturarilor şi al boierilor, acum era străin. "Dacă Iaşul nu mai e românesc, mai bine îi dăm foc". Acestea sunt cuvintele lui. Au apărut şi în ziarele timpului. Apoi mi-a dat mie cuvântul să vorbesc despre literatura vremii. O ştiam, eram profesor şi scriitor, pentru mine era un lucru foarte plăcut. La un moment dat mă opreşte. "Ia te rog să-mi spui cum se numeşte porcofonia, cine este porcofoniul ?" Ştiam că este vorba despre Arghezi. Dar eu îmi făcusem ucenicia la "Bilete de papagal" şi la Iorga. Dar la "Bilete de papagal" scrisesem trei ani de zile şi Arghezi se purtase foarte frumos cu mine şi cu fratele meu. Şi imediat, în sufletul meu, mi-am zis "Nu se face să-l denunţ eu pe Arghezi. Mi-a fost maestru, eu i-am fost ucenic". Şi-am tăcut. "Porcofoniul este Tudor Arghezi, acesta este pornograful nostru". Pe urmă mi-a dat cuvântul să continui, la urmă m-a îmbrăţişat, mi-a adus salutări şi m-a recomandat publicului ca pe un scriitor de valoare din generaţia tânără. Sunt amintiri care mă măgulesc. Vreau să spun că însemnasem ceva până la 23 august. Vreau să spun că-mi câştigasem o platformă care m-ar fi dus departe. Îmi luasem doctoratul în litere şi filosofie.

M.S.: Cu cine aţi susţinut doctoratul ?

P.V.: Cu Rădulescu-Motru. Pe vremea aceea era Preşedintele Academiei şi decanul Facultăţii de Litere.

M.S.: Care era tema doctoratului ?

P.V.: Poezia specificului naţional. Un subiect dezbătut pentru prima oară în literatura noastră şi care i-a fermecat pe toţi. Rădulescu-Motru a fost preşedintele comisiei (comisia a fost formată din Mihail Dragomirescu, profesorul meu de estetică, Caracostea, George Murnu, unul dintre cei mai culţi oameni din România, să ştiţi). Eu eram prieten cu el, ne vizitam. Eram uluit câte ştia din cultura universală, începând cu Antichitatea şi până la zi. Ştia multe limbi străine. Era traducător. Nu se vorbeşte nimic acum despre el. Ca şi cum n-ar fi existat. Deci, întreaga comisie de doctorat era formată din membri ai Academiei Române. Sala era plină, când mi-am susţinut teza, căci eram cunoscut şi atunci nu te puteai înscrie la doctorat, dacă nu erai o personalitate. Poate nu deplin formată, dar cu perspective. Pe simpla licenţă, nu te puteai înscrie la doctorat. Am luat "Magna cum laude", ceea ce pentru mine a fost o biruinţă, cu perspective de viitor pentru Universitate. Şi a venit istoria şi m-a desfiinţat, gata, m-a înmormântat de viu, n-am mai existat. Toate aceste biruinţe pe care le avusesem n-au mai însemnat nimica.

M.S.: Cât aţi stat ascuns aveaţi legături cu literatura ? Ştiaţi ce se publică ? Primeaţi reviste ? Vă aducea familia presa ?

P.V.: Da, îmi aducea fratele meu ziarul. Tot "România liberă" citeam. Cum îi zic eu. Şi câte-o revistă "Gazeta literară". Eram, eram la curent.

M.S.: Şi cum vi se părea oamenii care scriau în ele ?

P.V.: Cum să mi se pară ? Citeam câte puţin mi-era scârbă, pur şi simplu. Nu puteam să împărtăşesc nimic din ideile lor. Absolut nimic. Stăteam izolat, mai mult în podul casei. Era un pod ca un tunel, unde aveam nişte paie pe care stăteam. Citeam şi scriam. Am avut o viaţă intelectuală plăcută şi foarte intensă.

- Va urma -

Interviu realizat de Marina Spalas

GRUPAREA REVISTEI (1921-1944): NICHIFOR CRAINIC, LUCIAN BLAGA, VASILE BĂNCILĂ, ŞTEFAN BACIU, DAN BOTTA, AUREL D. BROŞTEANU, AL. BUSUIOCEANU, SEPTIMIU BUCUR, D. CARACOSTEA, ŞTEFAN CÂRSTOIU, D. CIUREZU, IOAN COMAN, N. M. CONDIESCU, ARON COTRUŞ, N. CREVEDIA, DEMIAN, Arhitect I. D. ENESCU, GHERGHINESCU VANIA, GEORGE GREGORIAN, SERGIU GROSSU, RADU GYR, N. I. HERESCU, PETRU P. IONESCU, AL. MARCU, GIB. I. MIHĂESCU, NIŢĂ MIHAI, BAZIL MUNTEANU, DONAR MUNTEANU, ŞTEFAN NENIŢESCU, OVIDIU PAPADIMA, VICTOR PAPILIAN, CEZAR PETRESCU, ION PETROVICI, ION PILLAT, VICTOR ION POPA, GRIGORE POPA, DRAGOŞ PROTOPOPESCU, NICOLAE ROŞU, ION MARIN SADOVEANU, D. STĂNILOAE, FRANCISC ŞIRATO, OCTAV ŞULUŢIU, G. TULEŞ, EMILIAN VASILESCU, TUDOR VIANU, PAN. M. VIZIRESCU, V. VOICULESCU, GHEORGHE VRABIE.
Revista este ilustrată cu desenele lui Demian.

IDEI, OAMENI, FAPTE

PAN. M. VIZIRESCU : N.I. Herescu; Revenirea lui N. Crainic în viaţa noastră spirituală; Eclipsa de soare; Popas la Epicopia Râmnicului 88
SERGIU GROSSU : Ilie Ilaşcu 92
VASILE DIMA : Stihuri cordiale 92
RODICA CIOCÂRDEL-TEODORESCU : G. Storin 92
DUMITRU UDRESCU : Biserica dintr-un suflet 95

CRONICA LITERARĂ

PAN. M. VIZIRESCU : *Jocuri sub ulm* 96
NICOLAE NEAGA : *Permanenţe spirituale ale poetului Ion Rahoveanu* 97
CONSTANTIN STRĂCHINARU : *Teologie şi haiduci* 98
ROMULUS NEAG : Ovidiu Vuia pelerin *În grădinile lui Apolo* 99

CRONICA PLASTICĂ

PAUL DUDEA : Gheorghe Petraşcu; Florica Prevenda; Daniel Crăciun 101

CRONICA MĂRUNTĂ

VIRGIL OPRESCU RUNCEANU : *Ţara soarelui* 105
TRAIAN POPESCU : Retrospectivă şi actualitate 106
VASILE DIMA : Noţiunile de suflet şi Dumnezeu în fiziologie 109

Redacţia şi Administraţia
CĂLIN SĂMĂRGHIŢAN, Sibiu, Bulevardul Victoriei, Nr. 28, telefon 069/210268
Ad-ţia pt. Bucureşti: SORIN BUNESCU, Str. Remetea, Nr. 18, sector 2, telefon 01/6532068

Gruparea revistei (serie nouă): Călin Sămărghiţan, Zamfira Constantinescu, Aurel Cosmoiu, Maria Fanache, Iuvenalie Ionaşcu, Pan Izverna, Romulus Neag, Vasile Oltean, Virgil Oprescu Runceanu, Miron Scorobete, Ion Topolog, Mariana Vasilescu, Maria Vasii-Ilisia, Ovidiu Vuia, Rodica Ciocârdel-Teodorescu, Ion Ionescu-Isar.

Tehnoredactare computerizată Maria Suciu	***Societatea "Andrei Şaguna" - Sibiu*** **Cont 2511.010309.192 C.E.C. - Sibiu**	Tiparul executat la S.C. POLSIB S.A. Sibiu

Exemplarul 30.000 lei. **Exemplarul pentru străinătate: 5 $; 8 DM; 30 Ffr.**

S U M A R U L :

NICHIFOR CRAINIC : Nicolae Paulescu fundatorul naţionalismului creştin ... 1
FLORIN ŢENE : Poezii ... 7
PAN. M. VIZIRESCU : Sacrul nostru legământ testamentar ... 9
PAN. M. VIZIRESCU : Ţara veche.... ... 13
CĂLIN SĂMĂRGHIŢAN : Scriitorul Pan. M. Vizirescu
la vârsta de 96 de ani ... 14
NICOLAE MLADIN : Chip de savant român... ... 15
FLORIN ŢENE : Înţelepciunea limbii române ... 18
EMILIAN VASILESCU : Nicolae Paulescu apologet creştin ... 19
ION MIU : Viziune... ... 24
OVIDIU PAPADIMA : Doctorul Paulescu sau biruinţa sufletului... ... 25
MARIANA FLOAREA : Gemenele... ... 28
SMARANDACHE VIZIRESCU : Ioanisâm ... 29
MIRON SCOROBETE : Poezii ... 32
DAN COSMULESCU : "Spălarea creierului" ... 33
ION IONESCU-ISAR : Copila mea ... 37
CĂLIN SĂMĂRGHIŢAN : Sensul suferinţei în poezia lui Octavian Goga... .. 38
NICOLE VALÉRY-GROSSU : Glasul Cuvântului Tău ... 41
ARSENIE BOCA : Împărăţia nevăzută ... 42
MIRON SCOROBETE : Poezii ... 44
MIRON SCOROBETE : A rămâne ... 45
NICHIFOR CRAINIC : Cântecul pământului ... 47
ROMULUS NEAG : Cu fluierul, Iancu îşi poartă în lume destinul ... 48
ROMULUS NEAG : Restituiri literare - Visul lui Iancu ... 53
PAN. M. VIZIRESCU : Am peregrinat un an de zile... (interviu) ... 56
NICHIFOR CRAINIC : Sus inima ... 61
PAN IZVERNA : Glosse eminesciene ... 62
PAN IZVERNA : Rondeluri ... 66
N. CĂLIMAN : Să epurăm pe Eminescu ... 67
MIRON SCOROBETE : Caii ... 69
VASILE REBREANU : Întâlnirea cu Mircea Eliade la Chicago ... 70
NICHIFOR CRAINIC : De profundis ... 77
VASILE OLTEAN : 16 august: Sf. Martiri Brâncoveni ... 78
SERGIU GROSSU : Ostaşul scrie de pe front soţiei ... 81
ION TOPOLOG : Inscripţia - Eu, Petru Voievoda - ... 82
OVIDIU VUIA : Nostalgii de toamnă ... 84
ELENA SIMIONOVICI : Gânduri dintr-o călătorie în Italia ... 85